

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 15 december 2011

MEDITATIE

Hongerigen vervuld

Onze tekstwoorden zijn genomen uit de lofzang van Maria. De engel Gabriël werd van God gezonden tot de maagd Maria. Wonderlijk was zijn boodschap geweest: 'Vrees niet, Maria, want gij hebt genade bij God gevonden. En zie gij zult bevrucht worden en een Zoon baren, en zult Zijn naam heten Jezus...'

Hoewel Maria geen licht over al deze dingen had, mocht zij toch zeggen: 'Zie de dienstmaagd des Heeren; mij geschiedde naar uw woord'. Zij mocht zich in het geloof onderwerpen aan de wil Gods. De engel had haar ook een teken gegeven: 'En zie, Elisabet uw nicht is ook zelve bevrucht met een zoon in haar ouderdom'. Maria is met haast naar Elisabet gereisd en nu zij de bevestiging uit de mond van haar nicht heeft gehoord kan zij niet langer zwijgen. Wat hier uit haar mond komt is dus eerst beleving geworden van haar hart. Zij zegt niet: Mijn mond maakt groot den Heere, maar mijn ziel maakt groot den Heere. De inhoud van haar lofzang vertoont grote overeenkomsten met de lofzang

Hongerigen heeft Hij met goederen vervuld.

Lukas 1:53

van Hanna. Hier blijkt dat Maria zich niet beter wist uit te drukken dan met de woorden der Schrift. Zij vond haar zielsgestalte terug in de Schrift. Dat is ook vandaag nog van het grootste belang. Hier zien we ook hoe goed zij thuis was in het Oude Testament. Het grootste wonder voor haar is niet dat zij de moeder des Heeren mag zijn. Het grootste wonder is dat Jezus haar Zaligmaker is: 'Mijn ziel maakt groot den Heere en mijn geest verheugt zich in God mijn Zaligmaker'. Mogen wij dat ook weten met Maria? Hoe leert de Heere dat Zijn volk? Het werk des Heeren is zo wonderlijk. Hij verstrooit de hoogmoedigen; trekt machtigen van de tronen af en zendt rijken ledig heen. Zulken verstaan Hanna en Maria niet. Aan de andere kant verhoogt Hij op Zijn tijd de nederigen, en vervult de hongerigen met goederen. Zulken mogen een keer met Hanna

en Maria instemmen.

Wie zijn deze hongerigen? Natuurlijk gaat het hier niet om de honger naar de dingen van de wereld. Die honger openbaren wij allen in ons leven. De mens hongert naar macht, eer, rijkdom, genot enzovoort. Hier wordt bedoeld een geestelijk hongeren. Nu kan men zichzelf een hongerige vinden en toch voortdurend in eigen behoefte voorzien. Zulken worden hier niet bedoeld. De hongerigen vormen hier de tegenstelling met de rijken. U moet dus denken aan arme hongerigen. Zij hongeren en hebben niets om de honger mee te stillen. Is dat uw beleving reeds geworden? Hier blijkt dat ook Maria zulk een honger heeft gekend. Zij ziet in dit beeld haar eigen toestand getekend. Aan de komst van Gabriël is wel wat voorafgegaan! Hoe ontstaat deze honger? De ware geestelijke honger is een vrucht van Gods welbehagen, gewerkt door Gods Geest. Honger is een teken van leven. Een dode hongert niet. Onze vaders verwerpen de dwaling in de Dordtse Leerregels van hen die leren: "dat de onwedergeboren mens niet eigenlijk noch geheel dood is in de zonde, of ontbloot van alle krachten tot het geestelijk goed; maar dat hij nog kan hongeren en dorsten naar de gerechtigheid en het leven, en offeren een offerande eens verslagenen en verbrokenen geestes, die Gode aangenaam is". Deze geestelijke honger ontstaat uit de kennis van de ellende en is niet te verzadigen met hetgeen geen brood is.

Waarnaar is deze honger? Het is een honger naar de gerechtigheid. Degeenen die deze honger kennen weten dat deze alleen gestild kan worden door het Brood des Levens uit Bethlehems broodhuis. We lezen in de bergrede: 'Zalig zijn die hongerigen en dorsten naar de gerechtigheid; want zij zullen verzadigd worden. Deze honger is wel een knagende honger. Zoals honger om verzadiging roept, zo is deze honger. Gods kinderen kunnen van hun honger niet leven. Wie in dit teken van leven zijn zaligheid kan vinden heeft geen honger.

Inhoud

90e jaargang

Nr. 11

- 1 Hongerigen vervuld
- 2 Commentaar: Alleszins godsdienstig
- 3 Wat is uw naam?:
De namen van Gods kinderen (48)
- 4 Verbijsterend
- 5 Uit de school: Het Woord in de wereld
- 5 Even maar...
- 6 De lijdensweg van Guido de Brès
- 8 Ingezonden: Mijn minderbegaafde kind
- 9 Uit de bibliotheek
- 10 Boekaankondigingen
- 11 Boekennieuws
- 12 Kerknieuws
- 13 Berichten
- 14 Kerkdiensten

Echte honger eindigt immers in de hongerdood. Zo wordt het voor deze hongerenden een keer waar: 'Geef me Jezus of ik sterf, buiten Jezus is geen leven, maar een eeuwig zielsverderf'. Hoe rechtvaardig zou het zijn als dat hemelse Brood hen werd onthouden. De rijken hebben het niet nodig, en de hongerigen hebben er geen recht op.

Welnu, zulken worden met goederen vervuld. Zomin als het hier gaat over natuurlijke honger, net zomin gaat het hier om aardse goederen. Die helpen niet tegen deze honger. Het is te doen om de goederen des heils. Er staat dat Hij met goederen vervuld. Dat ziet in de eerste plaats op het schenken van deze goederen. De hongerigen komen er eerlijk aan. Ze kunnen het ogenblik aanwijzen waarop, van Wie en hoe zij de goederen ontvangen. Waar een dief liever niet naar gevraagd wordt kunt u deze hongerigen gerust naar vragen. In de tweede plaats ziet dit op de rijke mate waarin de Heere de hongerigen geeft.

Hij vervult met goederen. Hij voorziet hen volop. Bij Hem is een overvloed van deze goederen. 'En uit Zijn volheid hebben wij allen ontvangen ook genade voor genade.

Helaas, geliefden wat is er weinig echte honger. Tegenover de hongerenden staan de rijken. Dat zijn degenen die niet hongerden. Zij die geen gebrek hebben. De rijken hebben genoeg aan verstand, aan godsdienst, aan eigen gerechtigheid. Men weet zichzelf wel in het leven te houden. Zij zijn rijk en verrijkt en hebben geens gebrek. Zij weten niet dat zij zijn elendig, jammerlijk, arm, blind en naakt. Zij behoeven niet vervuld te worden, want zij schijnen het al te zijn. Zij worden ledig weggezonden. Zou hier de oorzaak niet liggen als we nog nooit met goederen werden vervuld? We zijn niet te arm, maar (nog) veel te rijk.

Nunspeet,

ds. A. Schot

halen. Dat blijkt nu anders te zijn. De wereld is nog alleszins godsdienstig. In de (westerse) wereld is er ongetwijfeld sprake van secularisatie. Tal van mensen die kerkelijk opgevoed zijn, breken met het geloof van hun ouders. Niet alleen in Europa, maar ook in Amerika loopt de kerkgang terug. Niet-christelijke godsdiensten ontkomen evenmin aan deze secularisatietrend. 'We zijn moslims, maar we leven als atheïsten', zo kreeg ik een aantal jaren geleden te horen van een journalist op Turks-Cyprus.

Geseculariseerde mensen zoeken de zin van hun leven veelal in het hier en nu. Ze willen vooruit komen in deze wereld en van het leven genieten. Eten en drinken en vrolijk zijn. Vakanties, feesten en losse seksuele relaties horen daar bij. Een vaste huwelijksrelatie (tot de dood scheiding maakt) wordt dan al gauw als knelend ervaren. Kinderen zijn ook moeilijker in te passen in zo'n leefpatroon. Geen wonder dat steeds meer paren er voor kiezen om kinderloos te blijven. En anders vinden ze een of twee kinderen meer dan genoeg.

Mensen met een godsdienstige overtuiging staan veelal positiever tegenover het krijgen van kinderen. Dat is ook in de westerse wereld het geval. Vaak is hun huwelijksrelatie stabiel. Zij zijn minder individualistisch ingesteld en hebben een grotere behoefte om bepaalde fundamentele waarden en normen aan hun kinderen over te dragen. Vandaar dat zij een hoger geboortenniveau hebben. Dat zien we ook in onze gereformeerde gezindte.

COMMENTAAR

Alleszins godsdienstig

Begin deze maand berichtte het RD op de voorpagina dat het aantal atheïsten in de wereld afneemt. Daarentegen was er een voortdurende groei van het aantal christenen en moslims. Nu moet je dergelijke wereldomvattende statistieken nooit al te exact nemen. Daarvoor hapert er te veel aan de bevolkingsadministratie in belangrijke delen van de wereld. Cijfers over de godsdienstige samenstelling van de bevolking zijn soms politiek gevoelig. Bij enquêtes hangt vaak veel af van de vraagstelling.

Maar hoeveel er wellicht ook op af te dingen is, toch geven zulke cijfers wel een bepaalde trend aan. In Europa zijn kerk en godsdienst duidelijk op hun retour, maar in andere delen van de wereld is dat heel anders. Dat geldt bijvoorbeeld voor Afrika en dat is wel het werelddeel met de snelst groeiende

de bevolking. Daarentegen vergrijst ons werelddeel, waardoor de bevolking van tal van Europese landen terugloopt of in de nabije toekomst zal gaan teruglopen. Dat bij elkaar genomen leidt er toe dat de religie nog steeds een belangrijke factor is in het leven van velen en dat ook wel zal blijven.

Militant atheïsme

Het militante atheïsme wat zich de laatste tijd in de westerse wereld openbaart, zou daar wel eens een reactie op kunnen zijn. Decennia lang meenden zij die met de godsdienst gebroken hadden, dat de zege hun niet kon ontgaan. Secularisatie en moderniteit hoorden nu eenmaal bij elkaar. Het was slechts een kwestie van tijd. Op den duur zou iedereen of bijna iedereen wel zo verlicht zijn dat hij geen geloof meer zou hechten aan die overgeleverde godsdienstige ver-

Meerderheid monotheïstisch

In totaal zijn er in deze wereld ruim twee miljard christenen en ruim anderhalf miljard moslims. Dat betekent dat de meerderheid van de wereldbevolking een monotheïstische godsdienst aanhangt. Ten aanzien van de niet-christelijke godsdiensten maakten onze vaders veelal onderscheid in joden, mohammedanen en heidenen. De moslims die één god aanbaden, stonden volgens Hoornbeek (1617-1666) toch wat dichterbij het christelijk geloof dan de heidenen die een veelheid van goden vereerden. Van de christenen in deze wereld behoort meer dan de helft tot de Rooms-Katholieke Kerk. De paus heeft meer dan een miljard onderdanen! Nu is de RK-Kerk vanouds gewend om naar zich toe te rekenen. De missie was altijd vlot met het dopen van heidenen. Veel geloofskennis was daarvoor niet vereist. Zeker in Latijns-Amerika is

Zaad

het rooms-katholicisme sinds jaar en dag niet meer dan een dun laagje vernis.

In Europa en ook in Nederland loopt de RK-Kerk tegenwoordig over de hele linie terug. Maar veel randkerkelijken willen toch wel de band met de kerk aanhouden en een kerkelijke uitvaart krijgen. In één generatie tijd is het kerkbezoek in Nederland met driekwart teruggelopen, daalde het aantal kinderen dat rooms gedoopt werd met de helft, maar het ledental van de RK-Kerk verminderde slechts met een kwart.

Ongetwijfeld is er nog steeds een fundamentele kloof met de kerk van Rome. Wel is in de huidige constellatie de vraag reëel of we niet dichter staan bij orthodoxe roomsen dan bij vrijzinnige protestanten. In ieder geval is het zo dat vrijzinnige roomsen, vrijzinnige protestanten, liberale joden en eventueel verlichte moslims elkaar een stuk gemakkelijker zullen vinden dan hun orthodoxe tegenpolen. Wie orthodox is, wil immers aan de leer der vaderen vasthouden en juist die veroorzaakt scheiding.

In de protestantse sector lopen de moderne, oecumenisch ingestelde kerken overal in ledental terug. In Nederland geldt dat voor de PKN. Ieder jaar daalt het ledental daarvan met zo'n 50.000 zielen. Daarentegen is er wereldwijd een groei van de evangelischen en de pinkstergemeenten. Vooral in Latijns-Amerika is dat het geval.

Oosten en westen, noorden en zuiden

Nu zal duidelijk zijn dat wanneer in dit soort statistieken van christenen sprake is, dat een heel ander begrip is dan wanneer in de Heidelbergse Catechismus de vraag aan de orde komt: 'Maar waarom wordt jij een christen genaamd?'. Dan gaat het niet om een verwereldlijkt christendom of een naamchristendom, maar om het wezen van de zaak.

Gods ware Kerk is in deze wereld maar een 'klein kuddeke' (Luk. 12: 32). Van die Kerk geldt dat zij soms 'een tijd lang zeer klein en als tot niet schijnt gekomen te zijn in de ogen der mensen' (art. 27 NGB). Maar uiteindelijk is het een schare die niemand tellen kan (Openb. 7: 9). Bij God zijn ze echter geteld en het is het onveranderlijk welbehagen van de Vader om hun het Koninkrijk te geven.

De schare die Johannes zag, was afkomstig uit alle naties en geslachten, volken en talen. Gods Kerk is een we-

'Het zaad zal Hem dienen; het zal den Heere aangeschreven worden tot in geslachten.'

Psalm 22:31

Psalm 22 is een rijke psalm. Woorden van David in zijn klacht, leed en verdriet én vreugde. De strijd die er is in zijn ziel. Maar daarin mag hij een type zijn van de Middelaar die komen zou. Het is een Messiaanse psalm. Om Christus' wil mag David zich vastgrijpen aan de trouw des Heeren. De weg van lijden zal toch voeren naar de eeuwige heerlijkheid. Er is verwachting, ook voor de nakomelingen.

We lezen in deze psalm van drie generaties. Het gaat over de vaders die hebben geleefd en op God hebben betrouwd. De huidige generatie mag dit doen en de toekomstige zal aankomen om Zijn gerechtigheid te vermelden (vers 32). Met het zaad wordt de huidige generatie bedoeld. Ze zijn voortgesprongen uit het voorgeslacht en mogen ook God vrezen. Zo zorgt de Heere ervoor dat Zijn werk doorgaat van geslacht tot geslacht. Ten diepste komt dit zaad niet voort uit mensen. Het zijn diegenen die van Christus zijn. Het is het zaad Gods. Het zijn de kinderen Gods.

Dit zaad zal de Heere dienen. De kanttekening schrijft bij bovenstaande tekst: 'zodat er altijd zijn zullen die den Heere Christus zullen aannemen en dienen, die ook kinderen genoemd worden dewelke God aan Christus geeft'. In de Hebreeënbrief lezen we: 'En wederom: Ik zal Mijn betrouwen op Hem stellen. En wederom: Ziedaar, Ik en de kinderen die Mij God gegeven heeft' (Hebr. 2:13).

Omdat het Gods werk is, gaat het door tot de voleinding toe. De Heere geve daaruit moed voor het nageslacht. Als we zien op de tijd waarin wij leven, kunnen we alleen maar met zorgen vervuld zijn. Als we letten op onszelf kan het zaad van het nageslacht (als we dit mogen hebben) nooit goed zijn. Maar nu zal God Zijn zaad hebben. O, laat het ons gebed maar zijn dat ons nageslacht in dit zaad besloten mag liggen. Dan zal de Heere daarvan alle eer ontvangen.

Daarom besluit de tekst met de woorden: 'het zal de Heere aangeschreven worden tot in geslachten'. Dit betekent ook dat de Naam des Heeren in de volgende geslachten doorverteld zal worden. Het zaad van de toekomst zal horen dat de Heere goed is. Zij zullen merken wat de grootheid des Heeren is in al Zijn werken. Het laatste gedeelte van de tekst betekent ook dat de namen van het nageslacht opgeschreven zijn in de hemel. De dichter van Psalm 87 zingt: 'De HEERE zal hen rekenen in het opschrijven der volken, zeggende: Deze is aldaar geboren'. David zingt van het zaad in Psalm 22. Zaad Gods zal er zijn vanwege de Zoon Gods. Behoren wij nog tot het zaad van de slang of al tot het zaad van Christus?

Poortugaal, ds. C. Neele

reldkerk, maar dan wel een wereldkerk van het smalle pad. Daar wordt God op het hoogst verheerlijkt en de zondaar op het diepst vernederd.

'Predikt het evangelie aan alle creaturen' (Mark. 16:15) zo luidt de zendingsopdracht die Christus aan Zijn discipelen gaf. Hoe velen zijn er in deze wereld die nog nooit de Naam van Jezus gehoord hebben! Hoe velen zijn er, aan wie Hij nog nooit verkondigd is als een volkomen Zaligmaker, bij Wie er van de mens niets bij kan en ook niets bij hoeft!

Op de vraag of er ook weinigen zijn die zalig worden, geeft de Heere Jezus als antwoord 'Strijdt om in te gaan door

de enge poort'. Daar wordt de ernstige waarschuwing aan toegevoegd: 'want velen, zeg Ik u, zullen zoeken in te gaan en zullen niet kunnen'. Mensen die zich ongetwijfeld als christenen beschouwden. Die konden zeggen dat zij in Zijn tegenwoordigheid getogen en gedronken hadden en Hij in hun straten had geleerd.

Maar het slot van deze pericoop bevat ook de belofte dat er zullen 'komen van oosten en westen en van noorden en zuiden en zullen aanzitten in het Koninkrijk Gods' (Luk. 13: 23-29).

Apeldoorn,

C.S.L. Janse

in het oog dat die niet openstaan voor vrouwen. En zo gaat het alsmaar verder. Seculiere mensen zijn niet snel tevreden.

Zo'n stukje in de krant geeft een beeld waar het in de toekomst in dit land waarschijnlijk naartoe gaat. Er zal nog heel wat veranderen. Het kan bovendien allemaal nog veel ingrijpender. Eigenlijk is het verbijsterend om te lezen, maar het is wel de realiteit die rondspookt in hoofden van het overgrote deel van onze volksvertegenwoordigers. De meest heilige dingen staan ter discussie. En we zijn er allemaal onderwerp van.

Hoe moeten we met deze situatie omgaan? Hoe houden we onze kinderen bij de Bijbelse boodschap? Wat komt er allemaal op de gezinnen af? Wat moeten we doen? Sommigen beginnen heel hard te roepen dat we de zuil maar moeten afschaffen of afbreken. Die zou heel erg belemmerend werken. Mij lijkt dat geen goede gedachte. Mijn zwaar gehandicapte dochter is

bewoner van één van de voorzieningen van Siloah en ik hoop en bid dat dit nog lang zo zal mogen blijven. Mijn kinderen gaan naar reformatorische scholen en daar ben ik heel dankbaar voor. Nee, dat negatieve spreken over de zuil en de eigen organisaties is niet de goede weg. Wat dan wel?

Ergens las ik een paar belangrijke en concrete zaken die ieder kerkmens zou kunnen praktiseren. In de eerste plaats *bidden*. Laten we God bidden of Hij opstaat over land en kerk. In de tweede plaats *goeddoen*. Laten we goeddoen aan mensen om ons heen. Mensen mogen en moeten zien dat de christelijke levenswandel waarde heeft voor gezin, kerk en samenleving. Tenslotte is het belangrijk om te *wachten op God*.

Er is een oordeel gaande over ons land en over de kerk. Dat oordeel raakt ons allen. Daarin is het belangrijk om uit te zien naar God. Afwachten is daarbij niet de juiste houding. Wachten, verwachten is de weg die de Bijbel wijst. Reeds de profeet van de oude dag wees erop. 'Och, dat Gij de hemelen scheurdet, dat Gij nederkwaamt, dat de bergen van Uw aangezicht vervloten' (Jes. 64:1).

Amersfoort,

ds. W. Visscher

Verbijsterend

Het huidige kabinet Rutte is inmiddels ruim een jaar aan de slag. Er zijn grote problemen en het is maar de vraag of dit kabinet de rit zal uitzitten. Van de PVV moeten we daarbij maar helemaal niets verwachten. De heer Wilders wil van de weigerambtenaren af. Wie nog mocht denken dat christelijk gedachtegoed bij deze partij veilig is, weet inmiddels waar hij of zij aan toe is. De PVV is een seculiere partij waar weinig goeds van te verwachten.

Hoe gaat het verder in dit land? Onlangs verscheen een boek met een inblik in het formatieproces rond het huidige kabinet. In het RD - wat een voorrecht trouwens dat we die krant nog mogen hebben! - stonden daarover enkele zaken. Laat ik een klein stukje uit dat artikel overschrijven. 'Over de immateriële punten waren de vier (seculiere partijen, WV) het roerend eens. Er moest een progressievere wetgeving komen op het gebied van medisch-ethische kwesties, zoals stamcelonderzoek en euthanasie. De winkelopenstelling op zondag moest verruimd worden. Gemeenten zouden volgens de onderhandelaars gedwongen moeten worden trouwambtenaren die geen homohuwelijk willen sluiten, te ontslaan. En de flitscheiding moest - zo vond men - opnieuw worden ingevoerd.'

Er zouden dus dingen gaan veranderen rond het leven, de zondag, het

huwelijk en de seksualiteit. Dat zijn precies een aantal zaken die we ook tegenkomen in de tien geboden van de wet des Heeren. De bedoeling van de vier onderhandelaars was om daarvan nog meer afstand te nemen. Nederland is duidelijk een niet-christelijk land geworden. Daar gaat het niet naar toe; dat is het al. En in snel tempo moet alles worden opgeruimd wat maar enigszins riekt naar ons christelijke verleden. Gelukkig is de samenwerking tussen de vier seculiere partijen gestrand, maar ieder kan nu weten wat er voor de toekomst allemaal op de agenda staat. Dat is niet gering. Bovendien komen er bijna dagelijks punten bij. De besnijdenis van kinderen is inmiddels ook al een belangrijk maatschappelijk item. Allicht komt de doop van kinderen daar wel een keer achteraan. En de ambten in orthodoxe kerken uiteraard ook. Het is voor seculiere mensen een doorn

Het Woord in de wereld

Als je goed kijkt, kun je hem zien staan. Een eenvoudige man midden in de stad van de oudheid: Athene. Paulus op de heidense Areopagus: een heuvel die gewijd is aan de oorlogsgod. In Handelingen 17 leest u de geschiedenis.

Het gezelschap dat Paulus door Griekenland begeleidt, heeft hem ook in de hoofdstad Athene gebracht. Volgens vers 15 is hij daar zonder zijn mede-evangelisten Silas en Timotheus. En terwijl hij op hen wacht, verkent hij de stad. Zijn hier ook mogelijkheden voor het Evangelie?

In eerste instantie schrikt hij: hij ziet een goddeloze stad met allerlei tempels, afgodsbeelden en altaren. Hij wordt zelfs toornig (*zijn geest wordt in hem ontstoken*, staat in vers 16). Zou hier wel een luisterend oor zijn voor het Evangelie? Ach, dat had Paulus wel afgeleerd om zo menselijk te redeneren. Het Evangelie is immers voor de Jood een ergernis en voor de Griek een dwaasheid. Maar God kan harten en wegen openen! Daarom gaat Paulus zijn gewone weg die hij altijd in een heidense stad gaat: eerst naar de Joden in de synagogen, dan naar de 'godvrezenden' (d.w.z.

heidenen die Jood zijn geworden) en dan naar de straten en de markten om voor de heidenen te preken. Dat valt blijkbaar op en enige wijsgeren nemen hem mee naar de plaats op de Areopagus waar normaal de godsdienstrechtpraak plaatsvindt. Daar is een ruimte waar de geleerden samenkomen om iets nieuws te horen. En dat is niet zomaar nieuwtjes uitwisselen. Nee, hier gaat het om nieuwe verklaringen over het ontstaan van de wereld, het doel van het leven en het einde van de wereld. Hier wor-

Even maar...

Het weer

Wanneer Paulus blinde heidenen in Athene met het Woord van God in aanraking brengt, begint hij ze te wijzen op 'de God die de wereld gemaakt heeft en alles wat daarin is...' (Hand. 17:24). De Schepper Die 'allen het leven en de adem geeft (25)... opdat zij de Heere zouden zoeken, of zij Hem immers tasten en vinden mochten, hoewel Hij niet ver is van een iegelijk van ons (27). Want in Hem leven wij en bewegen wij ons en zijn wij (28)'. Om van daaruit te gaan spreken over de noodzaak en de mogelijkheid van de waarachtige bekering tot deze God. Dit besef aangaande onze Schepper, Die onze Rechter geworden is, dat ieder mens in zich omdraagt wordt merkbaar minder. Zelfs mensen die onder de Woordenopenbaring leven zijn zo verwereldlijkt, dat het dagelijks leven losgemaakt is van de Schepper en Zijn voortdurende zorg over ons leven. Ons troostboek begint de belijdenis van Gods voorzienigheid met een opsomming, en wel

met 'loof en gras (H.C. antwoord 27)'. Daar belijdt een nieuwgeboren kind - geleid door de Geest en de Schrift - de Vaderhand, die in Christus Jezus wordt geopend en ervaren. Allerlei dingen worden dan opgenoemd zoals gezondheid en ziekte, rijkdom en armoede.

Maar daar begint het niet mee. Neen, heel eenvoudig met het kijken naar de bladeren en het gras, het letten op regen en droogte. Dus hoe kijken we om ons heen, naar de bladeren aan de bomen, die afvallen? Naar het gras dat groeit, groent of verwelkt? Gewoon om ons heen, op een werkdag. Dus ook naar 'regen en droogte', het weer dus, waar we het elke dag over kunnen hebben.

Maar zien we daar een hand in? Gods hand in? Zijn almachtige, overalteenwoordige Scheppershand? Ja zelfs de getrouwe Vaderhand? Dan blijkt hoe het in ons hart is, hoe we tegenover Hem staan! En wanneer we deze hand niet opmerken in de kleine dingen

zoals de bladeren of grassprietten, dan zullen we deze hand ook niet opmerken in de grote(re) zaken zoals vruchtbare en onvruchtbare jaren. Wat zijn we dan toch verwereldlijkt, aards en ten diepste heidens en god-loos. We maken alles zo los van God, onze Schepper. Dan doen we ook mee aan het schelden op het weer. 'Wie scheldt op het weer, die scheldt op de Heer', zo was laatst te lezen. Moge de praktische doorleving van de belijdenis van zondag 10 blijken en hoorbaar zijn in de binnenkamer met de gebedswoorden en de uitleg van zondag 50. 'Geef ons heden ons dagelijks brood'. Want deze twee zondagen hangen ten nauwste met elkaar samen. Praktijk en gebed. Dagelijks leven en dagelijks brood. Kent u Vaders Zoon? Hij alleen verklaart het Vaderhart, daarachter de Vaderhand, vanuit het Vaderhuis. Aan totaal afhankelijke en aanhankelijke kinderen. Gemaakt en... gehouden.

v.a.

den levensvragen besproken. Nu hebben ze werkelijk iets nieuws gehoord (*enige vreemde dingen*, vers 20). Het gaat over Jezus en de opstanding. En dan komt Paulus op de Areopagus en krijgt hij zomaar het woord in een wereld van heidens-filosofische redeneringen. Hij staat daar met onder hem de dodencel van Socrates die de gifbeker kreeg om zijn van de staatsgodsdienst afwijkende leringen. En rechts de Acropolis met de heidense tempels. Midden in het heidendom gaat het Evangelie klinken.

Dan gaat Paulus preken. Hij sluit aan bij het Griekse veelgodendom. Het beeld voor de "Onbekende God". Deze God is de Levende God en Die mag ik u verkondigen. Als u goed oplet, heeft Paulus zijn preek verdeeld in drie punten. Precies de levensvragen:

1. Waar komt de wereld vandaan? (vers 24-26) God heeft de wereld geschapen. God is geestelijk en woont niet in een aardse tempel, maar openbaart Zich wel persoonlijk aan de mensen. Hij is geen filosofische god, maar Levende Werkelijkheid.
2. Wat is het levensdoel? (vers 27-30) De Heere zoeken en vinden. Hij laat Zijn werk immers rondom ons zien. Door Hem leven wij en door Zijn genade bestaan wij. En wij moeten ons tot Hem bekeren om zo Hem weer oprecht te kunnen dienen.
3. Waar gaat de wereld naar toe? (vers 31). God zal de wereld oordelen door Zijn Zoon Christus Die uit de doden is opgestaan.

En de reactie? Die is zoals altijd. Voor de een tot verharding; dit verdraagt zich niet met onze cultuur. Maar voor de ander tot verbreking: Dionysius en Damaris geloven!

Hoe is het met ons? Wat is onze reactie op dit Woord? Ik neem aan dat wij dit wel met ons verstand geloven. Maar hoe zit het met ons h art? Hoe vaak leggen wij het Woord niet naast ons neer? Nemen het voor kennisgeving aan en gaan over tot de orde van de dag? De boodschap is het Woord daadwerkelijk ter harte te nemen. Dat kan alleen als de Heere het door Zijn genade in ons hart werkt. Hij passe Zijn Woord toe in ons leven.

Het gaat vanuit deze kern verder. Het thema is het Woord in de wereld. Onze wereld, de maatschappij, is niet veel anders dan de wereld van Athene. Het postchristendom zoekt ener-

zijds naar antwoorden op levensvragen en wil tegelijkertijd genieten van alles wat de wereld biedt aan sport, spel en levensgenot. De eerste vraag is: hoe wij hier persoonlijk in staan. Is het nog: Gij geheel anders? Of laten we ons totaal besmetten en beïnvloeden door de wereld? Proberen we ons nog onbesmet te bewaren voor de wereld? Of gaan we gemakkelijk met de wereld mee?

Hebben wij een/het Woord voor de wereld? Gaat er van ons nog iets uit? Kunnen anderen aan ons zien dat het ons ernst is? Zeggen wij de juiste

**Gaat er van ons nog iets uit?
Kunnen anderen aan ons
zien dat het ons ernst is?
Zeggen wij de juiste
woorden op de juiste plaats?**

woorden op de juiste plaats? Vertellen wij onze vrienden, buren, collega's nog over de Heere en Zijn dienst? Net zoals Paulus deed op de Areopagus? Wij kunnen toch weten Wie de Heere is? En wij kunnen weten hoe de Heere werkt. Wij beseffen toch dat het dienen van de Heere alleen het ware levensgeluk is. Laat het anderen dan toch ook weten! En dat kan, allereerst metterdaad en door onze wandel. Dat hoeft niet eens allereerst door onze woorden. Maar: hoe gaan we met elkaar om? Wat gaat van ons christen-zijn uit? Hoe gaan we als christelijke burgers om met de wetten van ons land? Vult u het zelf verder maar aan.

De overheid heeft het onderwerp burgerschapsvorming hoog in haar vaandel staan. Wat moeten we daar

nu mee? Wat moeten scholen daarmee? Meer dan we op het eerste gezicht wellicht denken. Het heeft alles te maken met het Woord voor de wereld. De overheid probeert met speciale onderwijskerndoelen leerlingen op te voeden tot goede burgers van dit land. Hoe gaan we met elkaar om in onze multiculturele samenleving? Wat zijn de gedragsregels? Hoe leven we ze na?

Het is een actueel thema dat door de inspectie erg belangrijk wordt gevonden. En dat is het natuurlijk ook. Voor christenburgers komt er echter een wezenlijke dimensie bij. Die behoren immers burgers van twee werelden te zijn. Burger van de aardse wereld en - door levendmakende genade - burger van Gods Koninkrijk. En dat betekent dat ze op aarde wonen, een Woord hebben voor de mensen die op aarde leven, maar ook iets uitstralen van hun pelgrimsreis op weg naar hun betere, hun tweede vaderland: Gods Koninkrijk in de hemel! *Want hij verwachte de stad die foudamenten heeft, welker Kunstenaar en Bouwmeester God is.* Ze hebben hier immers geen blijvende stad, maar zoeken de toekomstige. Dat blijkt uit de vruchten.

En tot slot, is de oproep van Paulus op de Areopagus *God verkondigt de mensen alom - dus overal - dat zij zich bekeren*, al werkelijkheid in ons leven geworden? Zijn wij door God tot Hem bekeerd? Hebben wij een nieuw hart van de Heere gekregen? Ik hoop en bid dat de Heere zo nog werkt in onze gezinnen, scholen en kerken. Er zijn wonderen in het verleden gebeurd. Merken we die in het heden nog op? Want als Hij werkt, wie kan het dan keren? Hem alleen zij alle eer!

Scherpenzeel,

H. van Grol

De lijdensweg van Guido de Brès

Moeilijk waren de omstandigheden waaronder Guido de Brès gevangen zat. Lichamelijk leed hij zware pijnen in de gevangenis. De lucht in zijn kerker was niet om te harden. Roomse geestelijken probeerden hem

afvallig te maken. Toch was zijn ziel goedsmoeds, zo blijkt uit de brieven die hij schreef. De Heere ondersteunde Zijn kind en knecht. Maar Hij onthield hem niet de marteldood.

Verdrietig was de oorzaak dat de Brès en zijn collega-predikant in handen van de Spanjaarden vielen. Na de verovering van Valenciennes vluchtten ze, met enkele anderen, uit de stad. Ze verborgen zich in de bossen in de omgeving van de stad. Door de honger gedreven zetten ze hun tocht voort. Uitgeput kwamen ze in een herberg. Tijdens hun verblijf in de herberg had een jonge edelman uit het gezelschap de aandacht getrokken door zijn kleding. Een boer vertrouwde het niet en berichtte de burgemeester over de aankomst van een groepje vreemdelingen. Het duurde niet lang of ze werden allen gevangen genomen.

Plicht

Over het verblijf in de gevangenis zijn we goed geïnformeerd door het boek 'Gevangen om het Evangelie'. Ook dit boek werd uitgegeven door de Stichting Heruitgave werken Guido de Brès. We mogen blij zijn dat deze stichting een aantal werken van de reformator toegankelijk heeft gemaakt voor een breder publiek. Rust er op ons niet een plicht om de geschiedenissen van de kerk te onderzoeken? Wat hebben de reformatoren en hun leerlingen er veel voor over gehad om het Evangelie te verbreiden. Goed en bloed, gevangenschap en martelaarschap. Wij mogen de rijpe vruchten van hun Godsvrucht in alle vrijheid lezen! Doen we dat ook?

In een brief aan de christenen in Valenciennes vertelt De Brès over zijn wederwaardigheden na zijn arrestatie. Hij werd, zo schrijft hij, van Kajafas naar Pilatus gebracht, ofwel, van de ene plaats naar de andere. De weg ging eerst naar Doornik, de plaats waar verschillende jaren daarvoor het pakje met de Geloofsbelijdenis over de muur van het slot was gegooid.

Medelijden en spot

In Doornik aangekomen werden de gevangenen van elkaar gescheiden en met zware kettingen geketend. Heel wat inwoners van de stad waren uitgelopen om hen te zien. 'Sommige spotten met mij, anderen beschimpden mij, weer anderen hadden mededogen en medelijden, en verschillenden wilden disputeren'.

In het kasteel van Doornik genoten de gevangenen een zekere mate van vrijheid. De Brès ontving heel wat bezoek en discussieerde over allerlei onderwerpen.

Op een dag kreeg Guido bezoek van twee roomsgezinden. De Brès stelde een van hen een rechtstreekse vraag:

'Mijnheer, ik zie wel dat u een geleerd man bent; daarom vraag ik u: zou u mij wel eens willen zeggen wat geloof is?' De beste man werd rood en gaf na enig stilzwijgen antwoord: De geboden van God doen. De Brès antwoordde hem dat dit de vruchten van het geloof waren. Maar, zo vervolgde hij: Wat is nu het geloof zelf? Enigszins spottend tekende De Brès aan: Welnu, hij was zo geleerd dat hij me niets anders meer wist te zeggen.

Uit het verslag van De Brès blijkt dat hij niet veel op had met de mensen die in debat met hem gingen. Op een dag kwam er een priester langs, die volgens De Brès eerder gezopen dan gedronken had. De gevangen prediker stelde de priester de vraag wat een sacrament is. Goed rooms opgevoed antwoordde deze dat het een verborgenheid is. 'En waarlijk', zo tekent De Brès niet zonder spot op, 'dat was echt een alledaags antwoord, zijn priesterschap waardig; ik schaamde mij over zulk een lompe ezelachtigheid'.

Goed geweten

De Brès kreeg ook hoog bezoek van een gravin. Deze toonde zich verbaasd dat de gevangenen konden slapen, terwijl ze getekend waren met een ijzeren ketting. Mevrouw, zo antwoordde De Brès, 'de goede zaak die ik voorsta, en het goede geweten dat mijn God mij geeft, doen mij gemakkelijker slapen, eten en drinken dan allen die mij kwaad gezind zijn'. De ketting waarmee hij gevangen zat, achtte de predikant 'kostbaarder dan gouden kettingen en ringen en andere soortgelijke kostbare juwelen. Want ze zijn mij meer profijtelijk, en wanneer ik het geluid van mijn ketenen hoor, schijnt het mij toe dat ik een lieflijk muziekinstrument in mijn oren hoor klinken'.

Nog meer bezoek kreeg Guido, maar nu met een boosaardig doel. 'Er kwa-

men ook andere jonkvrouwen, waarvan verschillenden er jong en uitdagend opgedirkt uitzagen. Toen zei een oude vrouw: Ziehier, genoeg om de heer Guido in verzoeking te brengen, nu hij zoveel mooie meisjes ziet'. Gevat antwoordde De Brès: 'Mevrouw, bewaar de verzoeken voor uw priesters en monniken'.

Ook over beelden, Maria, het aanroepen van heiligen en het vagevuur werd levendig gediscussieerd in het Doornikse kasteel.

Boerenkar

Een van de gesprekken, namelijk met de dronken priester, moest De Brès duur bekopen. De bevelhebber van het slot was verontwaardigd dat De Brès zo met zijn priester had gesproken. Toen de gevangen predikant overgebracht moest worden, gebeurde dat op een hardhandige wijze. Met handen en voeten werden De Brès en De la Grange in de ijzers geslagen en op een boerenkar door Doornik vervoerd. Het was een martelende tocht, waarin Guido de Heere bad om kracht. Hij voelde zich als een schaap bestemd voor de slachtbank. In dit alles betoonde de Heere nog van Zijn knecht af te weten. 'Ziedaar, mijn God, Die het hart aanraakte van een van de commissarissen; hij liet mij stro geven om mijn pijn te verzachten en betoonde zich zeer menselijk jegens mij'.

Met een escorte van tweehonderd soldaten werd De Brès teruggebracht naar Valenciennes. Daar werd hij ondergebracht, zo schrijft hij, in de vreemdste gevangenis die maar bestaat en waar men niet gewoon is iemand te zetten. Het was een soort onderaards, donker hol, 'waar ik lucht krijg door een ijzeren tralie, die voor een klein stinkend gat zit waar het vuilnis en de uitwerpselen van een ander huis in vallen. Zelfs de dronkaards (met goedvinden van fatsoenlijke mensen) urineren recht tegen mijn venster, wat mij een grote stank bezorgt. Maar God bewijst mij deze genade dat ik alles vrolijk onderga en verdraag, wanneer ik bedenk dat het voor Jezus Christus is, en voor Zijn heilig Woord'.

Met deze laatste woorden zocht hij zijn geliefde gemeenteleden te vertroosten en te bemoedigen. 'Want, mijn lieve broeders, ik heb geen zorg dan over uw zaligheid en dat u standvastig zult blijven in de leer die wij u gepredikt hebben'. Zo riep De Brès als herder zijn kudde op om hem na te volgen. 'Dat ik zo spreek is niet om-

Vanuit onze lezerskring ontvangen we nog wel eens opmerkingen over het vermelden van een promovendus in De Saambinder. Opgemerkt wordt dan dat er velen zijn die met andere gaven bedeeld zijn en zich inspinnen en verdienstelijk maken. Dat zulken niet minder onze waardering en daardoor misschien ook vermelding verdienen. En dat is natuurlijk helemaal terecht! U moet echter weten dat dit vermelden al heel lang gebruikelijk is. Ook dat het initiatief hiervoor niet van de redactie uitgaat maar van de plaatselijke kerkenraad. Daar laten we dan ook graag de verantwoordelijkheid hiervoor. Een brieven-schrijver vroeg in dit verband onderstaand gedicht op te nemen, dat qua inhoud voor zichzelf spreekt. Aan dit verzoek voldoen we als redactie graag.

v.a.

Mijn minderbegaafde kind

Ook dit kind hebt gij mij gegeven
Gij hebt het aan mijn zorgen toevertrouwd.
Het moet ook door dit zo moeitelijke leven
Ook aan zijn toekomst moet worden gebouwd.

Gij weet Heer' dat het niet zo goed kan leren
In Uw wijsheid beperkte Gij zijn verstand,
Is het, opdat ik mij tot U zou keren?
En zou gaan wandelen als een kind aan Uwe hand?

U weet dat ik het graag zo anders zou willen
Dat het mee kon zoals dat van die mensen hier vlakbij.
Gij laat U echter door geen mensenhand bedillen,
En zegt: laat uw wil onderworpen zijn aan die van Mij.

O God, leer mij ook dit kind te dragen
Aan de voet van Golgotha's kruis.
Daar verstommen immers alle vragen,
Daar opende U de deuren van 't Vaderhuis.

Geef mij de kracht om met dit kind te werken,
Te woekeren met de talenten die Gij het gaf.
Schenk Uw genade, opdat het zal bemerken
Dat zijn leven verder reikt dan 't graf.

Heere, wil door Uw Geest mij schenken
't Gebed om wijsheid, liefde en geduld.
Wil, onverdiend, in gunst aan hem gedenken,
Totdat zijn taak op aarde is vervuld.

Leer het, o God, daartoe zijn zwakke gaven te besteden
In Uw dienst, tot ere van Uw Zoon,
Opdat het eens, zij het met wank'le schreden
Als een zondaar mag verschijnen voor Uw troon.

25-10-1980

J.W. Stout

dat ik u wantrouw, noch omdat ik er enigszins aan twijfel; want ik zeg en verzeker mij ervan dat u zelfs meer zult doen dan ik van u vraag'.

Avondmaal

Aan de gemeente van Valenciennes heeft De Brès vanuit de gevangenis verder verhandelingen over het Avondmaal en de mis geschreven. Het is alsof de leraar catechisatieles geeft aan zijn leerlingen. Uit deze geschriften blijkt dat De Brès een zeer grondige kennis had van de Bijbel en de geschriften van de kerkvaders. Hij had geen bibliotheek tot zijn beschikking en toch mocht hij onderwijs geven. De verhandeling over de mis sloot hij af met de ondertekening: Uw broeder en getrouwe dienaar van het Evangelie, Guido de Brès, gevangen en in de ijzers om de Zoon van God.

Ook in de gevangenis van Valenciennes hebben roomse geestelijken geprobeerd de gevangen dominee te overtuigen van de roomse leer. Op 22 mei 1567 werden twistgesprekken gehouden door de bisschop van Atrecht. Onmiddellijk doorzag De Brès het doel van de gesprekken, namelijk om 'mij naar hen toe te lokken en te maken dat ik hun leer zou goedkeuren, om vervolgens te triomferen en de zwakken in het geloof aan het wankelen te brengen'.

Maar Guido wankelde niet. De Heere gaf hem ook nu wijsheid om de Schriftuurlijke leer van het Heilig Avondmaal te verdedigen.

Brieven

Ontroerend zijn de brieven die De Brès vanuit de gevangenis aan zijn vrouw en moeder schreef. Veel zouden we uit deze brieven willen citeren, maar de ruimte ontbreekt. Laten we het houden bij een hartelijke uitnodiging om de brieven zelf te lezen. Ontroerend is het als hij zijn geliefde vrouw voorbereid op zijn sterven, maar ook met een vast geloofsvertrouwen opwekt: 'Laat ons daarom sterk verlangen naar ons ware vaderland, hetwelk de hemel is, en boven alles begeren te worden ontvangen in het huis van onze hemelse Vader, om daar onze Broeder, Hoofd en Zaligmaker Jezus Christus te zien'.

Aan zijn moeder schreef hij: 'Ik onderwerp mij aan al wat Hem behagen zal met mij te doen, in de wetenschap dat Hij niets wil doen wat niet rechtvaardig en billijk is. Hij is mijn God en mijn Vader, het ontbreekt Hem niet aan goedwilligheid jegens mij, noch aan macht om mij te verlossen, in-

dien het Hem goeddunkt; daarom berust ik in alles in Hem'.

Schavot

In de nacht van 30 op 31 mei 1567, rond drie uur 's morgens, werd De Brès en De la Grange aangezegd dat zij zich moesten voorbereiden op hun dood. Ze zouden om zes uur worden opgehangen, samen met nog drie andere gevangenen. Voordat De la Grange werd opgehangen, vroeg hij om een borstel. Waarom hebt u dit nodig, zo klonk de verbaasde vraag. 'Ik ga naar de bruiloft van het Lam', zo antwoordde de predikant.

De Brès kreeg nauwelijks nog gelegenheid om vanaf het schavot het

volk toe te spreken. Hij mocht ook niet neerknielen om te bidden. De commissarissen spoorden de beulen aan tot spoed. Mogen we het anders zeggen? Christus haastte Zich om Zijn kind tot Zich te nemen. Na een lange zwerftocht kwam Guido de Brès echt thuis.

N.a.v. "Gevangen om het Evangelie; Het verblijf van Guido de Brès in de gevangenis en de gesprekken die hij daar voerde"; Uitg. Koster, Barneveld, 2010; ISBN 9789055515745; 215 blz; € 15,90.

Middelburg, ds. J.M.D. de Heer

Heilig Avondmaal. W.H. Velema / Op weg naar het einde. Ds. W. Silfhout / Zie uw Koning : Negen preken over het leven van de Heere Jezus. Jonathan Edwards / Die God leeft nog. Ds. G.J. van Aalst, e.a. / Uit den schat des Woords, 62^e jaargang 2011. S. Nentjes / Augustinus en jij : Leren van de belijdenissen. A. Baars / Waarom dan? Vragen van jongeren. Ds. G.J. van Aalst / 't Is ook maar een mens : Gedachten over de predikant. Ds. M.J. Kater / Geloof je dat nu echt? : Antwoorden op kritische vragen over het christelijke geloof.

Kerkenraad Geref. Gem. te Yerseke, via curator L.J. Goud; Gods trouw herdacht en onveranderd. (Ook voor de docenten en studenten).

Kerkenraad Geref. Gem. te Nijkerk, via de auteur; G. Bouw / Gods trouw op 't late nageslacht : Het ontstaan en de beginjaren van de Geref. Gem. van Nijkerk (1936-2011).

Stichting Vrienden van Heidelberg en Dordrecht, via dhr. M. Timmermans; John Owen / Die Gefahr des Abfallens. William Perkins / Die Fähigkeit des prophetischen Redens.

Bond van Mannenver. v.d. Geref. Gemeenten, via Chr. V. Mourik; Ds. A. Schreuder / Kerk zijn anno 2010. (Ook voor de docenten en studenten)

Chr. Geref. Gemeente te Delft, via dhr. G. Deijs en dhr. C. Langstraat; E. Lodewijk / De Open Deur.

Dovenzorg Geref. Gemeenten, via de hoofdredacteur/secretaris; Vijftig jaar Dovenzorg Geref. Gem..

Kerkenraad Geref. Gemeente te Ridderkerk, via stud. Huijser; Trouw van de God van Bethel : Honderd jaar Geref. Gem. Ridderkerk, 1910-2010. (Ook een exemplaar voor de docenten en studenten).

De Bond van Vrouwenverenigingen der Geref. Gem., via Mevr. Heikoop-Gorter; Ds. M. Karens / God dienen?

Uitgeverij Gebr. Koster te Barneveld, via dhr. C.G. van Haaren; Ds. C.J. Meeuse / Boven de glans der zon : de bekering van Saul van Tarsen. J. Edwards / U zoekt mijn hart : Preek over Lukas 16:16. Ds. C.A. van Dieren / De zevende Vrijstad : 3 preken. J. van Dam / Komt luistert toe, deel 2. (herdruk). Ds. E. Venema / Bij de kelk des heils : Feeststoffen, 8 preken. Ds. A. Vermeij, e.a. / Bij het geopende Woord : Bijbels dagboek. Ds. J. Roos / Wat dunkt u van den Christus : 20 meditaties over Matth. 22:42a. Ds. W.C. Lamain / Een handvol geitenhaar, deel 1 en 2. Ds. G. van Reenen / Eerste bundel feeststoffen : 8 predicaties (herziene druk). Ds. G. van Reenen / Tweede bundel feeststoffen : 8 predicaties (herziene druk). Ds. G. van Reenen / Eerste bundel keurstoffen : 15 predicaties (herziene druk). Ds. G.

Uit de bibliotheek

'Hoe komen de studenten van de Theologische School nu aan hun inkomen?' Dat is een vraag die regelmatig wordt gesteld. De vraag komt dan uit een groep, vereniging of kerkenraad die de school bezoekt. Het antwoord kan kort zijn: 'Van uw collectegeld of van uw gift'. Uit die inkomstenbron worden de kosten betaald. De huisvestingskosten, de reiskosten, maar ook kosten die gemaakt worden om de - eerste en tweedejaars - studenten maandelijks te onderhouden. Zij hebben immers geen vast inkomen meer. Daarbij opgemerkt: is het geen opdracht die we terug kunnen vinden in het eerste gedeelte van het antwoord op vraag 103 van onze Heidelbergse Catechismus?!

Zijn er meer mogelijkheden om de school financieel te helpen? Ja. In het verleden zijn meerdere boeken op de markt gebracht waarvan de opbrengst bestemd was voor onze Theologische School. De oplettende lezer van De Saambinder heeft al gelezen dat er weer zo'n actie wordt gehouden. Deze keer onder verantwoordelijkheid van de kerkenraad van Capelle aan den IJssel-West. U wordt een nieuw boek aangeboden van onze rector ds. A. Moerkerken, met als titel "De bruid van Bethlehem". U begrijpt natuurlijk wel dat wij een aankoop van harte aanbevelen en u voor een bestelling doorverwijzen naar diaken A.J. Bax (tel. 010-4159137).

Graag voegen wij daaraan toe dat deze aankoop niet alleen ten goede mag leiden tot een positief saldo van de school-

kas, of tot vulling van uw mooie boekenkast, maar vooral tot nut van uw eeuwig zielenheil.

Boeken en brochures ontvingen wij van: Fam. B. te H.G. / J.M.A. R. te K. / W.C. B. te R. / W.J.K. D. te C. / N.N.(5x) / Fam. v. D. te G. via stud. Huijser / Fam. B. te G. via v. D. / Fam. v. S. te B. / Fam. L. te M. / R.V. te S. / B. A. te C. / Dhr. B. via stud. Janse / ds. N.N. (4x) / Echtbaar uit T. / G. v. A. en Fam. J. H. te 's-G. via E.B.-V. / N.N. via kerkenraad B. / Fam. V.d. B. via ds. Van Ekeveld / Boekh. V.d. Boom via bel. catechisanten / C. A. te R. / G.G. Amsterdam-Noord via broeder den H. / Ds. G. te A. via zijn zuster uit A. Van de auteur of redacteur: H. de Jong / Brieven naar Amerika : Rochus Schelling (1836-1911) en zijn kinderen. M.G. Hofman / Onvoltooid verleden: 550 jaar Singelkerk te Ridderkerk. Via dhr. J. Mastenbroek van Hugo Bouter; H. Bouter / Vrede zij u! : Over de ontmoeting van de opgestane Heer met Zijn discipelen. H. Bouter / De dingen die spoedig moeten gebeuren: Over de Bijbelse toekomstverwachting. H. Rossier / De christen als nazireeër. W.J. Hocking / De zonde van Achan : Bijbelstudies over Jozua 7.

Ook deze maal ontvingen wij *nieuwe* uitgaven van:

Uitgeverij De Banier; Thomas Hooker / De arme twijfelende christen tot Christus getrokken (herdruk). R.M. McCheyne, e.a. / Vergoten voor u: Meditaties rondom het

van Reenen / Tweede bundel keurstoffen : 15 predicaties (herziene druk). Ds. G.H. Kersten / Een volkomen offerande : Goede Vrijdagpreek en Paaspreek. Ds. J. Fraanje / Tweede zestal predicaties (herdruk). Hollandse oudvaders / Der vaderen erfenis, deel 15. Ds. C.A. van Dieren / Brengt Hem in Zijn huis offer toe : De tabernakeldienst verklaard, dl. 6. Ds. C.A. van Dieren / De dag, de roem der dagen : De tabernakeldienst verklaard, dl. 7. Ds. A. Hoogerland / Abrahams pelgrimsreis : 25 Bijbellezingen. Ds. J. Roos / Uit de pastorie: Hoe wonderbaar is Uw getuigenis!, deel 1 t/m 5.

Ds. P. Korteweg / Guido de Brès (1522-1567). Guido de Brès / Gevangen om het Evangelie. (Uitgave i.s.m. Stichting heruitgave werken G. de Brès). Ds. A. Hofman / Die oren heeft die hore : brieven aan de zeven gemeenten.

Uitgeverij Den Hertog te Houten, via dhr. A. Bel; Ds. P. van Ruitenburg / Heilig willen leven : Als God tot dankbaarheid stemt. Ds. G.W.S. Mulder / Bekerings thema's voor tieners. Ds. C. Neele en Ds. W. Silfhout / Tot een teken : Joodse fees-

ten en symbolen. Ds. P. van Ruitenburg / Opgestaan. Ds. P. Mulder / Sprekende contrasten: Bijbelstudies over tweetaligen in de Bijbel. Thomas Watson / Geestelijke vreugde : Gedachten over Psalm 1 vers 2. Ds. A.A. Egas / Hoe spreekt God tot mij?. R.M. McCheyne / Laat u met God verzoenen : 28 korte overdenkingen. Ds. B. Labee / Jong zijn in twee werelden : Leven als Daniël en zijn vrienden. Ds. D. Heemskerk / Geloof en gevoel. Ds. J.J. van Ekeveld en ds. B. van der Heiden / Wat ik geloof : De twaalf artikelen van het algemeen ongetwijfeld geloof. Ds. J.J. van Ekeveld / Geloof en beproeving : Het leven van Abraham. Ds. P. den Butter / De Hoop bleef leven : Over de koningen van Juda II. Ralph Erskine / Volhardt in het gebed : Veertien preken. Ds. A. van Heteren e.a. / Voor altijd getroost : Korte uitleg van de Heid. Catechismus.

Allen die - op welke wijze dan ook - hebben bijgedragen aan de uitbreiding van onze bibliotheek: heel hartelijk dank!

Rotterdam M. Bal, bibliothecaris

'Derde zestal predicaties'
door ds. J. Fraanje. Uitg. Gebr. Koster - Barneveld; ISBN 978-90-5551-612-4; 170 blz., € 12,50.

De nalatenschap van ds. J. Fraanje bestaat uit ruim vijftig preken. In dit derde zestal zijn preken opgenomen over: Galaten 3:24, Psalm 104:34 en 35, 2 Tim. 2:10, 2 Petrus 1:2 en Ps. 42:12.

'De Koning in Zijn schoonheid'
door ds. G. van de Breevaart. Uitg. Boekhandel De Roo - Zwijndrecht; ISBN 978 90 8718 000 3; 198 blz.; € 15,--.

Dit boek bevat acht preken, waarvan één t.g.v. Koninginnedag over Psalm 45:4 en 5.

'Deed Isrel op Zijn woorden letten'
door J.H. Madern. Uitg. Gebr. Koster - Barneveld; ISBN 978-90-5551-630-8; 168 blz., € 14,90.

Dit is het 3e deeltje van de serie over de bediening van het genadeverbond. De schrijver beperkt zich in dit deeltje tot de beschrijving van de roeping van Mozes, de instelling van het Pascha en de uittocht.

"Uit de diepten roep ik tot U"
door Maarten Luther. Uitg. Den Hertog - Houten; ISBN 978 90 331 2436 5; 398 blz.; € 17,50.

Dagboek over het gebed.

"Bij U is vergeving", door J.C. Ryle. Uitg. Den Hertog - Houten; ISBN 978 90 331 2403 7; 94 blz.; € 7,50.

Drie traktaten over 1 Johannes 1:7, 1 Johannes 2:9 en 1 Johannes 3:4.

"Leven uit Christus", door Ralph Erskine. Uitg. Den Hertog - Houten; ISBN 978 90 331 2404 4; 92 blz.; € 7,50.

Vier preken over Galaten 2:20 rond de bediening van het Heilig Avondmaal.

"Stil tot God", G.C. den Hertog (red.). Uitg. Theologische Universiteit Apeldoorn; ISBN 978-90-75847-00-0; 125 blz.; € 9,95.

Deze studie bevat de - bewerkte - teksten van de lezingen tijdens de 'integratiecolleges' 2010 van deze Theologische Universiteit.

"Aangevochten geloof", door dr. A. de Reuver. Uitg. Groen - Heerenveen; ISBN 978-90-8897-014-6; 111 blz.; € 7,50.

De aanvechting van het geloof is het centrale thema dat besproken wordt aan de hand van de visies van Luther, Calvijn en Kohlbrugge.

Boekaankondigingen

'Izak', door ds. J. van Haaren. Uitg. Gebr. Koster - Barneveld; ISBN 978-90-5551-537-7; 118 blz.; € 11,90.

Deze uitgave bevat vijf preken over het leven van Izak.

'Diep ontzag. Waarom genade zo'n wonder is', door ds. P. van Ruitenburg. Uitg. Den Hertog - Houten; ISBN 978 90 331 2370 2; 219 blz., € 14,50.

Het gaat in dit boek over onze volle verantwoordelijkheid en de onmogelijkheid om als mensen neutraal te blijven tegenover de Zaligmaker.

"Geboren", door ds. P. van Ruitenburg. Uitg. Den Hertog - Houten; ISBN 90 331 2438 9; 155 blz.; € 9,90.

In dit boekje gaat het met name over de eerste trap van Christus' vernedering: Zijn geboorte.

"De rijkdom van de ware pelgrim", door ds. J. Spaans. Uitg. Den Hertog - Houten; ISBN 978 90 331 2434 1, 172 blz.; € 17,90.

Tien preken, die gehouden werden in Norwich, Barneveld, Kootwijkerbroek en De Valk-Wekerom.

'Samen één. Overdenkingen bij het huwelijk', door ds. D.W. Tuinier.

Uitg. Den Hertog - Houten; ISBN 978 90 331 2394 8; 94 blz.; € 12,50.

In dit boek staat de auteur stil bij een aantal Bijbelteksten die in het huwelijksformulier aan de orde komen. Dit boekje wil (jonge) echtparen een handreiking bieden om het huwelijk te verstaan zoals dat door de Schrift in het formulier wordt vertolkt. Ook worden er lijnen getrokken naar de praktijk van het huwelijksleven.

'Ik ben...', door ds. D.W. Tuinier. Uitg. Om Sions Wil - Gouda; ISBN 978-9074787-75-8; 106 blz.; € 12,95.

Overdenkingen over 'Ik ben' teksten uit het Evangelie van Johannes.

"Brug naar Esther", door ds. A.T. Vergunst. Uitg. de Banier - Apeldoorn; ISBN 978 90 336 30781; 121 blz.; € 10,95.

In deze paperback wordt er een brug gelegd tussen het Bijbelboek Esther en met name voor jongeren van 13 jaar en ouder, maar ook voor hen die onbekend zijn met de boodschap van de Bijbel.

"De Christinnereis", naverteld door M.J. Ruissen. ISBN 90-76466-08-4; 143 blz.

"De Heilige Oorlog", naverteld door M.J. Ruissen. ISBN 90-802389-2-9; 164 blz.

Uitgever van beide uitgaven: "de Ramshoorn" – Goes, € 19,95.

Deze boeken maken deel uit van de Bunyanserie. Bij deze navertellingen zijn aan de gespreksvragen speciaal voor de jeugd eenvoudige vragen toegevoegd.

"De straatmuzikant". Het loon der zonde, door W. Schippers. Goes; ISBN 978461150158; 151 blz.

"Agge, de Vogelaar", Den vaderland getrouwe, door W. Schippers. ISBN 9789-461150-226; 175 blz.

Uitgever van beide boeken: "de Ramshoorn"- Goes, € 13,95, abonnees € 9,95.

Deze uitgaven maken deel uit van de Schippersserie.

"Tussen twee rijen van stenen", door R. Hoogerwerf-Holleman. Uitg. "de Ramshoorn" –

Goes; ISBN 978-94-61150-21-9; 157 blz.; € 13,95, abonnees € 9,95.

Dit boek bevat veel historische wetenswaardigheden over de uittocht van de joden uit Egypte na de Tweede Wereldoorlog.

"Boodschappers in verre landen", door A. Vogelaar-van Amersfoort. Uitg. den Hertog – Houten; ISBN 978

90 331 2357 3; 126 blz.; € 12,90.

Dit is het laatste deel van de 12-delige serie Vertellingen bij de kerkgeschiedenis.

"De Bijbel in de wieg", door Ditteke den Haan. Uitg. Gereformeerde Bijbelstichting – Leerdam; ISBN 978-90-72186-62-1; 47 blz.; € 5,50.

Een verhaal voor kinderen vanaf 6 jaar.

"Een blij bericht", door Geesje Vogelaar-van Mourik. Uitg. Gereformeerde Bijbelstichting – Leerdam; ISBN 978-90-72186-61-4; 80 blz.; € 6,25.

Dit boek is deel 11 van de Jef-serie.

"Door nacht en stormgedruis", door H. van Dam. Uitg. Den Hertog – Houten; ISBN 978 90 331 2419 8; 99 blz.; € 12,50.

Eeuwenlang hebben de Waldenzen veel te lijden gehad van de vervolgingen. Dit boek gaat over strijd en overwinning.

"Opgebrand in dienst van zijn Zender", door L.J. van Valen. Uitg. Om Siens Wil – Gouda; ISBN 978-90-74787-77-2; 157 blz.; € 14,25.

De auteur geeft in dit boek een beschrijving van het leven van de Schotse zending John Macdonald (1807-1847).

"Hoe de Heere helpt". Jozua en de verovering van Kanaän. ISBN 978-94-91000-12-6, 42 blz.; € 5,95.

"Een Kind is ons geboren".

De geboorte van de Heere Jezus.

ISBN 978-94-91000-02-7;

46 blz.; € 5,95.

Deze uitgaven, die ook in het Engels zijn verschenen, maken deel uit van de Vertellingen bij de Bijbel van ds. C.J. Meeuse en zijn uitgegeven door Ripe Publishing te Nieuwdorp/Nunspeet.

BOEKENNIEUWS

"Profeet uit Gilead", J. van 't Hul; uitg. Gebr. Koster, Barneveld, ISBN 978 90 5551 640 7, 182 blz., € 14,90.

Gelukkig heeft onze broeder uit Beekbergen de schrijverspen weer opgepakt. Deze keer over de profeet Elia. Plotseling verschijnt hij in de geschiedenis van Israël. Even plotseling verdwijnt hij weer. Soms een man die door het geloof krachtige daden mag doen. De andere keer een mens die onder de jeneverboom niet meer verder kan.

In een aansprekend en meeslepend verhaal trekken de geschiedenissen van Elia voorbij. Verluchtigd met vele citaten van andere schrijvers. Het is opvallend hoe gepast deze zijn. Grondige bestudering van de geschiedenissen moet ten grondslag hebben gelegen aan de totstandkoming van dit boek. Maar daarom zijn er ook zo veel lessen in te vinden. De Heere vergeet Israël niet, ondanks hun zonden. Met een 'Om verder te lezen' wordt het boekje afgerond. Het leven van Elia laat ons strijd en overwinning zien. Velen hebben hierover geschreven. Het is waardevol dat onze broeder Van 't Hul naar deze boeken verwijst in een uitvoerige literatuuropgave. We zien uit naar zijn volgende pennevrucht!

Poortugaal,

ds. C. Neele

"Op U zo wil ik bouwen", B. Hooghwerff; uitg. Den Hertog, Houten; ISBN 978 90 331 2359 7; 200 blz.; € 25,90

Op 14 juli jl. was het driehonderd jaar geleden dat prins Johan Willem Friso van Oranje-Nassau bij Strijensas verdronk. Een bescheiden tentoonstelling en artikelen in diverse periodieken herinnerden daaraan. Ouderling B. Hooghwerff publiceerde naar aanleiding van dit ongeval een boek met artikelen over deze stadhouder, zijn vrouw en twaalf meer of minder bekende voorouders. Zo schreef hij over "Graaf Jan", maar ook over de bijna vergeten Louise Henriëtte en Albertine Agnes. De auteur gaat vooral in op hun godsdienstig leven en dat is een originele invalshoek. Er is immers meestal meer aandacht voor hun politiek of militair optreden. Wie dit boek leest, komt onder de indruk van de grote werken Gods in ons vorstenhuis. De titel, ontleend aan het Wilhelmus, is dus heel goed gekozen.

De schrijver heeft diverse bronnen van tijdgenoten van de stadhouders geraadpleegd. Wij moeten beseffen dat daarvoor een eenzijdig beeld kan ontstaan, zeker als de predikanten 'van de prins geen kwaad' wilden weten! Zij waren, als hij het collatierecht bezat en een beroep moest goedkeuren, immers financieel van de Oranjes afhankelijk? Meestal werd de predikant ook vorstelijk beloond na het uitspreken van een "lijkpreek", waarin de voortreffelijke kwaliteiten van de overledene breed werden uitgemeten. Wiens brood men eet... Een zekere nuancering is dus bij het brongebruik nodig.

Ik noem één voorbeeld: stadhouder Willem Frederik van Friesland en Groningen wordt beschreven als een vroom man, met voorliefde voor de puriteinen en de voetianen. Dat ontken ik niet. Dezelfde stadhouder kreeg het in 1659 echter aan de stok met de orthodoxe kerkenraad van Groningen, toen hij in het Groningse

Prinsenhof, ter gelegenheid van het huwelijk van Henriëtte Katharina van Nassau met Johann Georg Vorst van Anhalt, een toneelvoorstelling wilde opvoeren voor de bruiloftsgasten. Hoe de gereformeerde kerk in die tijd over toneel dacht, is door ds. C.J. Meeuse beschreven in *Schijn bedriegt*. De Groningse kerkenraad uitte ook bezwaar tegen deze lichtzinnigheid. De predikant die de volgende dag het huwelijk zou inzegenen, ds. Oving, stelde: 'Geen toneelspel in het Prinsenhof!' De opvoering is toen maar afgelast en het huwelijk was gereed...

Misschien door de tijdsdruk - het boek moest immers verschijnen in 2011, het jaar waarin Johan Willem Friso verdronk - maakt het op mij niet de indruk volledig te zijn. Valt er niets over volgende generaties te vertellen? Maar dat is tenslotte de persoonlijke keus van de gewaardeerde schrijver, die zich ook weer beperken moet. Daarom is *Op U zo wil ik bouwen* toch zeker een welkome uitgave, met een boeiende tekst, een stamboom, grafisch zeer goed verzorgd en een uitgebreid literatuuroverzicht. Hartelijk aanbevolen!

Zwijndrecht, ds. C.R. van den Berg

"Zorgen voor anderen",
red. Gerrie Ham-Willemsen,
uitg. Boekencentrum, 155 blz.,
ISBN 97890 239 20298, € 14,90

Het boek heeft de veelzeggende ondertitel "Hoe mantelzorgers in balans blijven". In het eerste hoofdstuk van deze uitgave wordt aangegeven wat een mantelzorger is. 'Een mantelzorger is iemand die langere tijd onbetaald voor een ander zorgt, vaak in de thuissituatie'.

Het is niet vanzelfsprekend dat de hulpverlener altijd hulp kan verlenen. Het geven van zorg vergt veel, soms heel veel. Een mantelzorger is geen vrijwilliger. In het boek wordt gewezen op het feit dat het iemand overkomt om mantelzorger te zijn. Omdat het geen keus is, heeft het geven van hulp mooie, maar ook moeilijke kanten. Veel mensen geven hulp aan anderen en groeien daar geleidelijk in. Zorgen voor een zieke, een dementerende of andere zorgvrager kan zwaar zijn. Een mantelzorger vindt het vaak vanzelfsprekend om zorg te verlenen aan een hulpbehoevende man, vrouw, ouder of kind. Het boek kijkt met zorg naar de mantel-

zorger. Kan deze de zorglast altijd dragen? Het omgaan met degene die zorg krijgt, is soms moeilijk. Plicht, het moeten verlenen van zorg, kan dwangmatig worden. Een mantelzorger kan de hulp (die uit liefde wordt gegeven!) soms niet meer opbrengen. Er komen spanningen die men eigenlijk niet wil. De gedachte komt regelmatig naar boven dat degene die hulp krijgt het zwaarder heeft dan degene die hulp verleent. Soms hebben de hulpvragers of familieleden niet altijd begrip voor de moeilijke omstandigheden van een mantelzorger. De hulp wordt immers gegeven in de thuissituatie, achter gesloten deuren?

Op heel praktische en begripvolle manier komen de vragen van een mantelzorger aan de orde. Iemand die te maken heeft met deze zorgverlening doet er goed aan kennis te nemen van dit boek. Voor een mantelzorger zal dit regelmatig confronterend zijn. Anderzijds geeft het richtlijnen om hulp met vreugde te kun-

nen blijven geven. Het komt namelijk ook voor dat een mantelzorger het geven van hulp niet meer op kan brengen. Daar is niemand mee gebaat. Deze uitgave biedt veel praktische wenken over de wijze waarop deze hulp met liefde en vreugde blijvend gegeven kan worden. Het herkennen van vragen en problemen zullen een mantelzorger steun geven. Het mooie daarbij is dat de verschillende schrijvers de mantelzorg belichten vanuit een christelijk perspectief. Soms wordt dit perspectief op een eigen wijze ingevuld, niet geheel passend bij 'onze' opvattingen. Dit neemt niet weg dat we hier te maken hebben met een waardevol boek. Degenen die betrokken zijn bij mantelzorg moeten er zeker kennis van nemen.

Deze uitgave kwam tot stand in samenwerking met Agathos, Curadomi en de Zorggroep Rijnmond.

Poortugaal,

ds. C. Neele

KERKNIEUWS

■ BEROEPINGSWERK

BEROEPEN

Te Borssele: ds. J. Schipper te Dirksland;
Te Leerdam en te Stolwijk:
ds. W.J. Karels te Hardinxveld-Giessendam;
Te Lelystad en te Woerden:
ds. B. Labee te Tricht-Geldermalsen;
Te Naaldwijk en te Rotterdam-Centrum:
ds. M. Karens te Werkendam;
Te Rilland-Bath:
ds. B. van der Heiden te Alblasserdam;
Te Veen en te Wageningen:
ds. A. Schot te Nunspeet;
Te Vlaardingen:
ds. A.T. Vergunst
te Carterton (Nieuw Zeeland).

BEDANKT

Voor Hoogvliet i.c.m. Spijkenisse:
ds. M. Karens te Werkendam;
Voor Sheboygan (U.S.A.):
ds. G.M. de Leeuw te Ridderkerk.

■ INGEBRUIKNAME/OPEN DAG SIONKERK MIDDELHARNIS

We delen u met blijdschap mee dat op **zaterdag 14 januari** ons nieuwe kerkgebouw - de Sionkerk - in gebruik zal worden genomen. Dit zal plaatsvinden

tijdens een kerkdienst die om 14.30 uur aanvangt. Hierin hoopt onze predikant, ds. S. Maljaars, voor te gaan. Belangstellenden zijn van harte welkom om deze dienst bij te wonen.

Een week later, op **zaterdag 21 januari**, wordt er een open dag gehouden. Vanaf 10.00 tot 16.00 uur kan het nieuwe kerkgebouw worden bezichtigd. Verder worden er tijdens deze dag wat artikelen verkocht. Ook vinden er op verschillende tijden orgelbespelingen plaats. Een ieder is deze dag van harte welkom!
Adresgegevens Sionkerk: Landbouwweg 2, 3241 MV Middelharnis (zijweg van de Boomgaardweg).

Kerkenraad Geref. Gemeente
Middelharnis

■ KERKDIENTEN VAN ZWIJNDRECHT

De weekdiensten van de gemeente in Zwijndrecht worden - in verband met de verbouwing van het eigen kerkgebouw, vanaf **januari 2012** gehouden in het kerkgebouw Petrakerk, Kerkstraat 10 in Hendrik Ido Ambacht.

Kerkenraad Geref. Gemeente
Zwijndrecht

■ MUTATIES KERKELIJK JAARBOEK 2011

* Pag. 330, **gemeente SLIEDRECHT.**

Op 2 december jl. is de Gereformeerde Gemeente te Sliedrecht geïnstitueerd. Het adres van het kerkgebouw is: Rondo 325, 3363 LB Sliedrecht. Scriba is: H. Kroon, Rivierdijk 200, 3361 AT Sliedrecht, tel. 0184-41 90 94, e-mail: h.kroon@kliksafe.nl

Het regeling van preekbeurten geschiedt door: H.J. Bleijerveld, IJsbaan 6, 3362 KB Sliedrecht, tel. 0184-41 61 45, e-mail: hjbleijerveld@kliksafe.nl

* Pag. 376, **gemeente YERSEKE.**

M.i.v. 1 jan. 2012 wordt scriba van de diaconie: J.I. van den Ende, Damstraat 82, 4401 AJ Yerseke, tel. 0113-57 28 38, e-mail: janvandenende@kliksafe.nl

tenclub "Mefiboseth" in de kerk van de Geref. Gemeente te Hardinxveld-Giesendam, Buitendams 118. Catecheet dhr. A.E. Brijder hoopt te vertellen over 'Vrede op aarde'. De middag wordt verder gevuld met het zingen en opzeggen van gedichtjes en teksten door onze clubleden en catechisanten. Iedereen is van harte welkom!

■ ZANGAVONDEN

Amersfoort

Kerstzangavond op **woensdag 21 december**, aanvang: 19.30 uur, in de Elimkerk van de Geref. Gemeente te Amersfoort, m.m.v. het gemengd koor Magnalia Dei en mannenensemble Cantare en enkele instrumentalisten. Opening: ds. W. Visscher.

Bodegraven

Orgel- en samenzangavond op **tweede kerstdag**, aanvang 19.30 uur, in de kerk van de Geref. Gemeente te Bodegraven, Dronensingel 2, m.m.v. jeugdkoor "De Regenboog" en organist Bert roest. Collecte t.b.v. het nieuwe orgel.

Capelle aan den IJssel

Kerstzangavond (met samenzang) op **zaterdag 24 december**, aanvang: 19.30 uur, in Elim, kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Capelle a/d IJssel-Middelwatering, Merellaan 346 / hoek Rivierweg. M.m.v. kinderkoor "De Kleinnot", jongerenkoor "Heman", gemengd koor "Deo Juvante" en enkele instrumentalisten. Opening en sluiting door ds. W. Silfhout. Collecte voor "Helpende Handen".

Katwijk aan de Rijn

Kerstzangavond op **dinsdag 20 december**, aanvang: 19.45 uur, in de Hervormde kerk te Katwijk a/d Rijn, Kerklaan 8, met medewerking van o.a. het mannenkoor "Datheen" en enkele instrumentalisten.

Kruiningen

Kerstzangavond op **23 december**, aanvang 19.30 uur, in de Dorpskerk te Kruiningen, m.m.v. het mannenkoor "Ethan" uit Yerseke en het jongerenkoor "Hananja" uit Tholen. Opening en sluiting door ouderling J.A. Blik. Collecte t.b.v. Helpende Handen, afd. Beveland.

Leeuwarden

Kerstzangavond, uitgaande van de Jevangelisatiepost 'Achter de Hoven' te Leeuwarden, op **vrijdag 23 december**, aanvang: 20.00 uur, in de Grote Kerk aldaar, m.m.v. het Noordermannenkoor uit Rijssen en organist Arie Kortleven. Meditatie door evangelist S. de Visser.

BERICHTEN

■ VERLENING RECHTSPERSONLIJKHEID DEPUTAATSCHAP KERKELIJKE DIENSTVERLENING

In het Kerkelijk Jaarboek 2011 is op de bladzijden 576 t/m 578 een paragraaf opgenomen waarin wordt aangegeven op welke wijze een erfstelling of legaat ten behoeve van o.m. diverse deputaatschappen kan worden geformuleerd. Recent is aan het Deputaatschap Kerkelijke Dienstverlening rechtspersoonlijkheid verleend. Indien u een legaat wenst op te nemen in uw testament ten behoeve van het Deputaatschap Kerkelijke Dienstverlening van de Gereformeerde Gemeenten, kan als begunstigde worden vermeld: Deputaatschap Kerkelijke Dienstverlening van de Gereformeerde Gemeenten, gevestigd te Woerden.

Mr. J.H. Doeven, secretaris

■ JONGEREN VOOR DE THEOLOGISCHE SCHOOL

In de achterliggende weken is al een flink aantal exemplaren van het nieuwe boekje De bruid van Bethlehem (van ds. A. Moerkerken) verkocht. Alleen indien het boekje wordt gekocht via onze kerkenraad is de opbrengst geheel bestemd voor onze Theologische School. In enkele gemeenten zijn boekjes verkocht door jongelui uit de betreffende gemeente. Dit heeft reeds geleid tot heel wat verkopen. Als er jongelui zijn die dit ook in hun gemeente willen doen, dan ontvangen ze een mooi bedrag per boekje.

Wil je meedoen? Stuur dan een e-mailbericht voor meer informatie naar bax@kliksafe.nl.

Kerkenraad Geref. Gemeente
Capelle a/d IJssel-West

■ UITNODIGING WINTER-CONFERENTIE STUDERENDEN

Alle studenten aan Universiteiten en HBO-instellingen zijn **vrijdag 13 januari 2012** van harte welkom op de winterconferentie van de Werkgroep voor Studenten van de Gereformeerde Gemeenten. Ir. A. Waaijenberg, secretaris van het deputaatschap voor kerkelijke eenheid, houdt een lezing over het thema '**Om de eenheid van de kerk**'. Na de broodmaaltijd volgt een bespreking in groepen. Aansluitend kunnen jullie je vragen voorleggen aan de inleider.

Plaats: Driestar Educatief, Burg. Jamessingel 2, 2803 PD Gouda.

Tijd: Ontvangst 16.30 uur; sluiting om circa 20.45 uur.

Voor zover je geen OV-jaarkaart kunt gebruiken, vergoedt het deputaatschap desgewenst een enkele reis tweede klas van Gouda naar je woon-/studieplaats voor zover het bedrag hoger is dan € 5,-.

Voor meer informatie verwijzen we je naar nummer 23 van DANIEL dat op 15 december verschijnt of kijk op de site www.studentengg.nl. Meld je uiterlijk **maandag 9 januari 2012** aan bij het Kerkelijk Bureau, Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden, fax. 0348-48 35 99, e-mail: conferentie@cbgg.nl

Vermeld daarbij je naam, adres, studieplaats, of je HBO- of WO-student bent en in welk jaar je bent gestart met de studie (bijvoorbeeld 2008).

■ KERSTMIDDAG 'MEFIBOSETH' TE HARDINXVELD-GIESSENDAM

Kerstmiddag op **zaterdag 17 december**, aanvang 14.30 uur, van de gehandicap-

Middelburg

Kerstzangavond op **vrijdag 23 december**, aanvang: 19.30 uur, in de Ter Hoogkerk, Willem Teellinckstraat 3 in Middelburg, m.m.v. de gemengde zangvereniging "Sursum Corda", het Walchers mannenkoor, het kinderkoor "Blijde Stemmen" en een drietal instrumentalisten. Opening door: ds. J.M.D. de Heer. Collecte t.b.v. het zendingswerk in Guinee, vrouwenwerk in Boké.

Moerkapelle

Kerstzangavond op **vrijdag 23 december**, aanvang: 19.30 uur, in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Moerkapelle, m.m.v. alle koren en een muziekgroep van deze gemeente. Opening door ds. W. Harinck.

Scheveningen

Kerstavond op **vrijdag 16 december**, aanvang: 20.00 uur, in de Oude kerk te Scheveningen, Keizerstraat 8, m.m.v. de gemengde koren "De Lofstem" uit Lisse en "Eben-Haëzer" uit Scheveningen, het chr. ensemble "Filomusica" en enkele instrumentalisten. Spreker: dhr. D.J. Doorn.

Waarde

Kerstzangavond (met veel samenzang), te organiseren door Omnis Cantare in samenwerking met Helpende Handen, afd. Beveland, op **dinsdag 20 december**, aanvang: 19.30 uur, in de Adullamerkerk van de Geref. Gemeente te Waarde, m.m.v. het chr. samengesteld mannenkoor Zeeland en het Sebanjakoar (bewoners van woonlocatie Sebanja - Siloah). Opening en sluiting door dhr. C. van de Bovenkamp.

Wageningen

Kerstzangavond op **vrijdag 16 december**, aanvang: 19.30 uur, in de Immanuelkerk van de Geref. Gemeente te Wageningen, Van Uvenweg 13, met medewerking van o.a. het gemengd koor 'Harpe Davids' uit Wageningen. Opening, meditatie en sluiting door ouderling P. Eikelboom.

Werkendam

Koor- en samenzangavond op **zaterdag 23 december**, aanvang: 19.30 uur, in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Werkendam, Sigmondstraat 47, m.m.v. het mannenkoor "Door Eendracht Verbonden", het jeugdkoor "Asaf", het jongerenkoor "Cantilena" en enkele instrumentalisten. Leiding en meditatie door ds M.C. Tanis. Collecte t.b.v. vakantieweeken gehandicapten.

■ KONINKLIJKE ONDSCHIEDINGEN

Vrijdag 18 november was een bijzondere dag voor mevrouw M. Kole-Krijnsen en mevrouw S.A. Weststrate-van Koeveringe. Beide dames ontvingen tijdens een personeelsbijeenkomst van het Calvijn College in Goes een koninklijke onderscheiding uit handen van burgemeester J. Huisman van de gemeente Reimerswaal. Ze zijn benoemd tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau. De dames zijn allebei al 25 jaar vrijwilligster in de mediatheek van het Calvijn College. Daarnaast zijn ze onder andere ook actief (geweest) binnen onze kerkelijke gemeente, waarvan ze beiden lid zijn. Namens kerkenraad en gemeente willen wij hen, samen met hun families, hiermee van harte feliciteren en hen Gods zegen toewensen.

Kerkenraad Geref. Gemeente
te Waarde

■ BERICHT VAN DE CBGG

In verband met Kerst en de jaarwisseling zullen de kantoren in het CBGG te Woerden gesloten zijn van **vrijdag 23 december 12.00 uur** tot en met **maandag 2 januari**.

De Vluchtheuvel is gewoon bereikbaar via het telefonisch spreekuur.

Beheerraad CBGG

Van de mol in de grond:

*"De Heere heeft aan de mol een
gladde huid gegeven
Het diertje graaft in 't zand, maar
't wil niet aan haar kleven
Zo is 't met hem, die van deez'
wereld is voldaan
Er kleeft van 't nietig stof in 't eind
hem niets meer aan
De mol is in haar schik als ze in de
grond mag wroeten
Er boven zult gij haar heel weinig
slechts ontmoeten
Gelijk aan hem, die slechts tot
d'aarde is genegen
Zo iemand volgt haar na in al zijn
werk en wegen
O dwaas onnozel dier, dat gij u
kunt vernoegen
Met zo uw leven lang in 't duister
voort te zwoegen
Maar o, hoe dwaas is hij, die
slechts voor d'aarde leeft
Zich aan 't stof verbindt en niet
om d'eeuwigheid geeft"*

J. Bunyan

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 18 DECEMBER 2011

Aagtekerke 9.30 uur ds. D.W. Tuinier; Aalburg 15.00 uur ds. A.P. Baaijens; Aalst 9.00 en 14.30 uur ds. M.J. van Gelder; Alblasersdam 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Alphen a/d Rijn 10.00 en 16.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; Amsterdam-Noord 10.00 en 15.30 uur stud. S.W. Janse; Apeldoorn 10.00 en 17.00 uur ds. B.J. van Boven; Arnhem 18.00 uur ds. A.P. Baaijens; Barendrecht 10.00 en 17.00 uur ds. J. Mijnders; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. F. Mulder; Berkenwoude 10.00 uur ds. H. Paul; Bodegraven 10.00 uur ds. J. Driessen en 18.30 uur ds. M.J. van Gelder; Borssele 9.30, 14.00 en 18.00 uur ds. G.M. de Leeuw; Boskoop 9.30 uur ds.

M. Golverdingen en 18.30 uur ds. J. van Rijswijk; Brakel 10.00, 14.30 en 18.30 uur ds. J. van Belzen; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. A. Moerkerken en 16.00 uur ds. K. Boeder; Den Helder 10.00 uur ds. G. Heijkamp; Deventer 15.30 uur ds. F. Mulder; Dordrecht 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Emmeloord 18.00 uur ds. J.M. Kleppe; Enschede 10.00 uur ds. J. Karels en 17.30 uur ds. D. de Wit; Enter 9.30 en 15.00 uur ds. D. de Wit; Goes 9.00 en 15.00 uur ds. C.J. Meeuse; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. J. van Rijswijk; Goudswaard 10.00 en 18.00 uur ds. J. Schipper; 's-Gravenhage 10.00 uur ds. B. Labee; 's-Gravenzande 9.30 en 15.30 uur ds. G. Clements; Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. A. Schot; Haamstede 10.00 uur ds.

C.G. Vreugdenhil en 18.30 uur ds. C. Harinck; Hardinxveld-Giessendam 9.30 uur ds. A. Verschuure; Herkingen 14.30 uur ds. E. Bakker; Hilversum 10.00 en 17.00 uur ds. C. van Krimpen; Hoedekenskerke 10.00 en 14.30 uur ds. E. Hakvoort; Hoofddorp 9.30 en 16.00 uur ds. A.J. de Waard; Hoogeveen 9.30 en 15.30 uur ds. C.A. van Dieren; Hoogvliet 18.00 uur ds. P. Mulder; Houten 11.00 en 17.00 uur ds. J. IJsselstein; Kampen 9.30 en 15.00 uur ds. L. Blok; Kamperland 18.30 uur ds. C.J. Meeuse; Kapelle-Biezeling (in Sionkerk te Goes) 12.00 uur ds. A.B. van der Heiden en 18.00 uur leesdienst; Katwijk aan Zee 16.00 uur ds. B. Labee; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Krabbendijke 14.00 uur ds. S. Maljaars en 18.00 uur ds. D.W. Tuinier; Kruiningen 9.30 en 18.00 uur ds. G. Hoogerland; Leerdam 10.00 uur ds. A.P. Baaijens en 15.00 uur ds. G. van Manen; Leiderdorp 10.00 uur ds. P. Mulder en 18.30 uur ds. B. Labee; Lelystad 9.30 en 16.00 uur ds. R. Kattenberg; Lisse 18.00 uur stud. S.W. Janse; Marknesse 19.00 uur ds. A. Schot; Meeuwen 15.30 uur ds. M. Joosse; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. G.J.N. Moens; Mellissant 10.00 en 18.00 uur ds. J.S. van der Net; Middelburg-Centrum 9.30, 14.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. J.J. Tanis; Mijdrecht 15.30 uur ds. A.A. Brugge; Naaldwijk 19.00 uur ds. W. Harinck; Nieuwdorp 9.30 en 18.30 uur ds. P. Melis en 14.00 uur ds. D.W. Tuinier; Nieuwer ter Aa 19.00 uur ds. R. Kattenberg; Nieuwerkerk 9.30 en 15.30 uur stud. A.T. Huijser; Nieuwe-Tonge 18.00 uur stud. A.T. Huijser; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds. A. Vermeij; Nisse 14.30 uur stud. J. van Laar; Oostburg 10.00 en 15.00 uur ds. R.A.M. Visser; Oosterland 10.00, 14.30 en 18.30 uur ds. M. Mondria; Oostkapelle 9.30 uur ds. C. Harinck; Opperdoes 10.00 en 16.00 uur ds. C. Hogchem; Ouddorp 9.30 en 18.30 uur ds. P. Blok; Oudemirdum 19.00 uur ds. L. Blok; Oude-Tonge 18.00 uur ds. A.J. Gunst; Poederoyen 9.30 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Poortugaal 9.30 uur ds. K. Boeder en 15.00 uur ds. W.J. Karels; Poortvliet 10.00 uur ds. A.J. Gunst; Puttershoek 15.30 uur ds. J. Schipper; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 uur ds. C. Neele; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. G. Beens; Rilland-Bath 9.30 en 18.30 uur stud. J. van Laar; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 uur ds. B. van der Heiden en 15.30 uur ds. P. Mulder; Rotterdam-Centrum 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 en 16.30 uur ds. L. Terlouw; Rotterdam-Zuidwijk 19.00 uur ds. L. Terlouw; Scheveningen 10.00 en 16.30 uur ds. W. Harinck; Sliedrecht 12.00 en 19.00 uur ds. A. Verschuure; Soest 9.30 uur ds. J.M. Kleppe

en 19.00 uur ds. M. Karens; Spijkenisse 16.30 uur ds. J. Driessen; Sprang-Capelle 9.30 en 16.30 uur ds. G. Bredeweg; Stad aan 't Haringvliet 10.00 en 18.00 uur ds. E. Bakker; Stolwijk 19.00 uur ds. K. Boeder; Terwolde-De Vecht (in Jacobus Fruytierscholengemeenschap te Apeldoorn) 9.30 en 14.30 uur leesdienst; Tholen 18.30 uur ds. E. Hakvoort; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. G. Mouw; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. M. Joosse; Veenendaal 9.30 en 16.00 uur ds. M. Karens; Vlaardingen 16.30 uur ds. H. Paul; Vlissingen 16.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. S. Maljaars en 14.00 uur stud. C. van Ruitenburg; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. J.W. Verweij; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. A.A. Brugge; Wolphaartsdijk 9.30 en 18.00 uur stud. C. van Ruitenburg; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Zwijndrecht 9.30 en 16.30 uur ds. W. Silfhout; Zwolle 19.00 uur ds. C.A. van Dieren.

■ DINSdag 20 DECEMBER 2011

Naaldwijk 19.45 uur ds. M. Mondria; Ooltgensplaat 19.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Sprang-Capelle 19.30 uur ds. J. van Belzen.

■ WOENSDag 21 DECEMBER 2011

Barneveld-Centrum 19.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Goudswaard 19.30 uur ds. J.J.

van Ekeveld; Kortgene 19.30 uur ds. E. Hakvoort; Leerdam 19.30 uur ds. J.W. Verweij; Leiderdorp 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Meeuwen 19.30 uur ds. A. Schot; Zwolle 19.30 uur ds. C.A. van Dieren.

■ DONDERDag 22 DECEMBER 2011

Kampen 14.30 uur ds. J.W. Verweij; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. M. Mondria.

■ ZATERDag 24 DECEMBER 2011

Capelle a/d IJssel-Middelwatering 19.30 uur ds. W. Silfhout.

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 18 DECEMBER 2011

Alkmaar ('t Wuiver 2a, Oudorp) 10.00 en 16.30 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 l) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 16.00 uur evang. S. de Visser; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 uur evang. G. v.d. Breevaart.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

ADVERTENTIES

Familie, vrienden en bekenden,

Voor de komende Kerstdagen en het nieuwe jaar 2012 van harte de onmisbaren zegen en nabijheid des Heeren toegebeden.

'De tijd is voorts kort!, en wij vliegen daarheen!'

Met een hartelijke groet van,
L. Commelin.

Nunspeet T.H. nieuwe schone 4 pers. chalet. Kerstweekend € 199,= Midweek € 199,= **Gratis oliebol-len!** 0345-558258 of 06-20999516 www.nunspeetvakantie.nl

Woonruimte gezocht:

Wij zijn drie meiden die voor verpleegkundige leren, op het Hoornbeek College.

I.v.m stage in het ziekenhuis 'Meander' zoeken wij woonruimte in **Amersfoort of omgeving**. Onze stage loopt van 30 januari tot 22 juli. Heeft u geschikte woonruimte voor ons? Dan kunt in contact komen met ons door te mailen naar: janinemorsink@live.nl

(Kerst)vakantie in Tsjechië

Te huur een authentieke Tsjechische woning (max. 10 pers.) met openhaard, gelegen op een park. Afstand tot het skigebied is ca. 30 min. Afstand vanaf Utrecht ca. 900 km. Voor meer info en boeken: www.chalupa-vakantie.nl

Unieke, luxueuze, **vrijstaande bungalow** met royale inpandig bereikbare garage in rustige woon-omgeving van 's **Gravenpolder**. Volledig woonprogramma op de begane grond, tevens 4 ruime slaapkamers en badkamer op de 1e verdieping. De woning is ideaal geschikt voor gezinnen, oudere mensen en / of hulpbehoevenden. Inhoud ca. 730 m³. Opp. 491 m². Neeskens Makelaar 0113-573100

Oud & Nieuw op de Veluwe?
Boek snel op
www.veluws-vakantiehuis.nl
of 0577-407319

Begrafenisonderneming STAM
Molenstraat 153, 2961 AK Kinderdijk
Tel. 078 6919005 - **Geen crematies** -

NIEUW SCHIPPERSBOEK

Met zeldzame platen!

Deel 21 uit de Schippersserie

De vondeling

Nol wordt als vondeling door smid Wibrands in zijn huis opgevangen. Maar na het overlijden van moeder Geertrui komt het tot een botsing. Nol vertrekt naar Zuid-Afrika en raakt betrokken in de Boerenoorlog. Zal hij zijn geliefde Marieke ooit terugzien?

Wordt ook abonnee en u betaalt 9,95 per deel.

uitgeverij en boekhandel
'de Ramshoorn'
Lange Vorststr. 21 Goes
Tel. 0113-221909
www.ramshoorn.nl
Ook verkrijgbaar bij de boekhandel

Hierbij bestel ik:

- ..... ex. **De Vondeling** - à 13,95
 ..... ex. **Schippersset** - 1e 20 delen **199,-**
 Abonnement op de Schippersserie à 9,95 per deel ipv 13,95 (elke 2 mnd nieuw deel, keuze uit verschenen delen)

Naam .....
Adres .....
Postcode .....
Woonplaats .....
Telefoonnr. ....

Bon, in enveloppe zonder postzegel, zenden aan:
De Ramshoorn, Antwoordnummer 860, 4460 WB Goes

Reformatiorische Psychologenpraktijk Nederland

Identiteitsbewust, Persoonlijk, Vertrouwend, Doelgericht

Vakantieweek met professionele begeleiding

VOOR WIE? Voor jongeren van 14 tot 18 jaar met een Autismespectrumstoornis, AD(H)D, gedragsproblemen en andere persoonlijke problematiek

WANNEER? Van D.V. maandag 6 augustus tot vrijdag 10 augustus 2012

WAAR? In Loon op Zand, vlakbij de Loonse en Drunense duinen

DOOR WIE? Het team van gedragsdeskundigen van Reformatiorische Psychologenpraktijk Nederland zorgt deze vakantie voor professionele begeleiding.

Voor meer informatie of aanmelding:
www.rpnederland.nl
078 - 69 32 808

Graag aanmelden voor 1 februari 2012

begrafenisverzorging Den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, Den Haag en omstreken. Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling. Geen crematies.

T. den Hollander
P.N. den Hollander
Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 4600509

www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

Ontdek **De NIEUWE Verrassing** op Texel. Zoek en boek via **www.deverrassing.nl** of bel 0222 31 89 06. Introductie-prijzen 2012 **vanaf 75 euro!**

J. Beukelman

Vervolgstoffen € 89,-

B. Smytegelt

De weg der heiligmaking € 22,50

Met de hand gebonden:

Tuinman

Catechismus € 100,-

J.v.Lodensteyn

Van waar Christelijk. Leven € 38,-

(16 preken, waarvan 4 voor de kerst)

H. de Frein

Een strijdende heilige € 58,-

www.deoudewijn.nl

www.proectori.nl

Alles nieuwe druk, niet hertaald

Te bestellen bij:

Uitgeverij De Oude Wijn

e-mail: info@deoudewijn.nl

Tel. 033 286 5548

Boven € 30,- geen portokosten

Begrafenis Verzorging Tollenaar

Voltastraat 21, 4532 LG Terneuzen
Tel. 0115-612554 - **Geen crematies**

E. Treur
Kroostweg 22
3704 ED Zeist
Telefoon 030 - 6924258
Mobiel: 06 - 57315689
www.begrafenisondernemingtreur.nl
info@begrafenisondernemingtreur.nl

Begrafenisonderneming Treur

Wij verzorgen alleen begravenissen

NIEUW VERSCHENEN PREKENBUNDEL

Van de Gereformeerde Gemeente op Urk is een prekenbundel verschenen met als titel:

OM SIONS WIL ZAL IK NIET ZWIJGEN

Het zijn twaalf preken van de vier predikanten die onze gemeente in het verleden dienden en nog dienen mag:

Ds. J. van Belzen
Ds. E. Bakker
Ds. C. van Krimpen
Ds. J. Koster

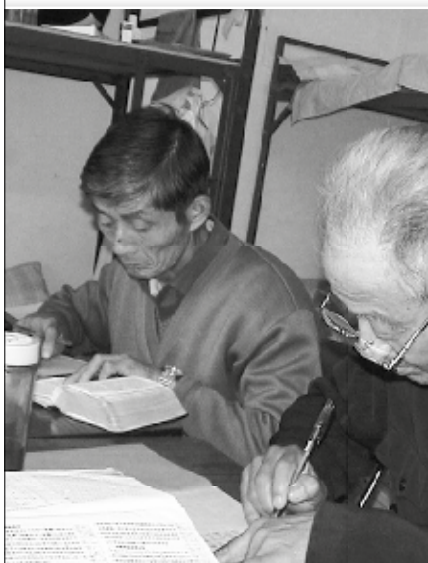
Deze uitgave is verschenen omdat onze gemeente volgend jaar mag herdenken dat zij 25 jaar geleden is geïnstitueerd. De opbrengst van deze uitgave komt ten bate voor de aflossing van ons kerkgebouw 'Sionkerk'.

Deze uitgave telt ± 236 pagina's en is keurig ingebonden in een meer- kleurenomslag. De prijs is slechts € 14,95 exclusief portokosten.

De prekenbundel is te bestellen bij: Mevr. W. de Vries, 't Klif 14 8321 KG Urk. Telefoon: 0527-684363. Bij geen gehoor: 06-53185211. Of per email: boeksionkerk@gmail.com.

Een economisch welvarend China?
Ja zeker, maar... voorgangers hebben
het erg moeilijk!

Maakt u hun studie mogelijk?

Stort uw bijdrage op

rekening 32 06 66

t.n.v. Stichting China

Postbus 1150

3900 BD Veenendaal

Stichting China
Veenendaal

KLASSIEKE ORGELS...

Johannus
Eminent
Domus
Monarke
Cantilena
enz.

Ruime ervaring
in zaal- en
kerkorgels

**Stolk
Orgels**

NIEUWERKERK A/D IJSSEL

Vijheidslaan 55 - tel. (0180) 31 56 52

www.stolkorgels.nl

Krabbedijk
Nederhemert Nrd.
Papendrecht

BJ *Begravenisverzorging*
Janssen

*Begravenisverzorging op
de Bevelanden en Tholen*

Havikskruid 10, Kapelle
0113-33 09 36

Binnenkamer 11, Tholen
0166-60 73 19

www.begravenisverzorging-janssen.nl

DRINGENDE OPROEP!

De Passiflorahoeve is een gecertificeerde en AWBZ- erkende
zorgboerderij waar mensen met diverse psychische problemen
voor korte of langere tijd begeleid worden.

De Passiflorahoeve is sterk in ontwikkeling om nog betere
zorg (activiteiten) te kunnen bieden. **Zonder U zijn deze
ontwikkelingen niet te realiseren!**

Daarom zijn wij op zoek naar **VRIJWILLIGERS** die zich een
dag (deel) kunnen en willen inzetten. Het gaat met name om
mensen die kennis hebben van 'de bouw' (metselaar, timmerman,
loodgieter, elektricien) maar iedereen die graag de handen uit de
mouwen wil steken is van harte welkom!

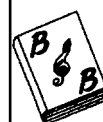
Geen tijd? U kunt ons werk ook steunen door een **gift** over te
maken op rek. 12.63.70.915 t.n.v.: Passiflorahoeve.

Interesse? Neemt u dan contact op met Piet of Heintje Moerman,
Oud Willigerweg 1, 6732 GB Harskamp.
Tel. 0318 - 457411 of 06 - 21475425.

Kom eens aan of neem eens een kijkje
op onze site voor een eerste kennismaking:

www.passiflorahoeve.nl

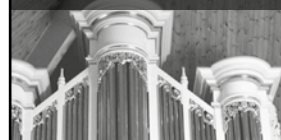

**BOEKEN EN MUZIEK
VAN DER BOOM**

Voorstraat 41 - 3245 BG Sommelsdijk
Tel. (0187) 482614 - Fax (0187) 484520

Orgelbouw Advies Commissie

een betrouwbare partner!

nieuwbouw • restauratie • overplaatsing • onderhoud

ook voor akoestische
vraagstukken

Vereniging van
Organisten der
Gereformeerde
Gemeenten

Neem voor meer informatie
contact op met
Dhr. H. den Hollander
Tel. (010) 435 44 35

H Heijkop's
Houtsnijwerk

Voor al uw trouwteksten,
in hout uitgesneden

Hofstraat 3 Tel. 0418-551383
5317 JM Nederhemert 06-25110405

Ook kunnen wij Bijbelse taferelen
voor u verzorgen

www.houtsnijwerk.nl

Ook in de regio Leiderdorp, Lisse,
Hoofddorp en Aalsmeer

WIJ VERZORGEN
ALLEN BEGRAFENISSEN

Sumatrastraat 11
2405 EM Alphen aan den Rijn
(0172) 233338

info@vanstaverenbegravenisverzorging.nl
www.vanstaverenbegravenisverzorging.nl

ds E. Venema

BIJ DEN KELK DES HEILS

(deel 1 en 2)

deel 3 in voor-
bereiding

Deel 1 bevat drie adventspreken, drie
kerstpreken, een oudejaarsavondpreek
en een nieuwjaarspreek.

Deel 2 bevat eveneens acht preken:
vier voor de lijdensstijd, één voor goede
vrijdag, en drie voor pasen.

De inhoud van zijn prediking was
ontdekkend en afsnijdend van alles
buiten Christus voor de nabijkomende
en vertroostend voor doodbrakenden,
die gewezen worden op de Schoonste
van alle menskinderen.

Geb. ca. 145 blz.

Prijs per deel

12,90

verrijgbaar bij de boekhandel

Uitgeverij Boekhandel

GK

Gebr. Koster

Nairacstraat 17, 3771 AW Barneveld
Tel. (0342) 41 69 86

www.gebrkoster.nl

Unieke psalmzang CD's

€ 15,00

Prijst Hem in uw psalmen

Unieke samenzang CD opgenomen tijdens een concertreis naar Basel en Zurich.

Met medewerking van Florian Poepjes (*tenor*) en Peter Wildeman (*orgel*)

€ 15,00

Geloofd met psalmgezang

Florian Poepjes zingt psalmen voor u.

Met medewerking van Meisjeskoor Hadassah o.l.v. R. Kalkman
Peter Wildeman (*orgel*)
Joost van Belzen (*vleugel*)
Jolanda Braam (*dwarsfluit*)

(prijs inclusief verzendkosten)

Bestel deze cd's op de website van: www.florianpoepjes.nl

Vakantie Huis

"Haus Inmgard"

Vakantiehuis gelegen in de mooie omgeving van de Hunsrück (Duitsland).

30 km vanaf zowel de Rijn als de Moezel.

± 25 slaappleaatsen onderverdeeld in diverse appartementen.

Met ruime slaapkamers, douches, eet/leefkamers, tuin en speelruimte voor de kinderen.

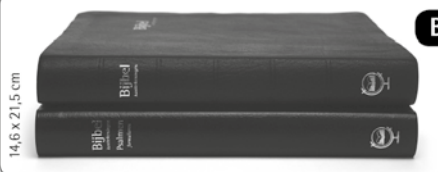
Prijs v.a. € 350,- p.w.

Ga snel naar www.hausirmgard.nl

voor meer informatie.

Of bel: 0620735340

Aanbiedingen

Bijbels in Statenvertaling

Een aantal van onze kanttekeningenbijbels is in prijs verlaagd!

Kanttekeningenbijbel zonder Psalmen en formulieren, dundrukeditie (22 grs.)

KTb30	zwart kunstleer, kleursnee	€ 45,-
KTb31	zwart bonded leather (leren toplaag), goudsnee	van € 75,- voor € 50,-
KTb33	idem, met rits	van € 105,- voor € 70,-
KTb35	zwart leer, goudsnee	van € 125,- voor € 75,-

Kanttekeningenbijbel met Psalmen en formulieren, dundrukeditie (22 grs.)

KTb40	zwart kunstleer, kleursnee	€ 60,-
KTb41	zwart bonded leather (leren toplaag), goudsnee	€ 95,-
KTb45	idem, met rits	€ 145,-
KTb47	zwart leer, goudsnee	€ 175,-
KTbSL	met soepele, lederen band, bruin of zwart (32 grs.)	van € 150,- voor € 85,-
KTbSLIN	idem, met index	van € 175,- voor € 100,-

De Statenbijbel

Ter gelegenheid van de opening van ons vernieuwde/uitgebreide pand in Leerdam kunt u onze prachtige Statenbijbel met twee koperen sloten en acht hoeken tijdelijk aanschaffen voor maar € 375,- i.p.v. € 650,- 26,5 x 40,7 cm.

€ 375,-

Nieuw!

Nieuw!

BK57
Jef, deel 11
6,25

BK56
5,50

BK50

BK52

BK55

BK54

BK51

19,95

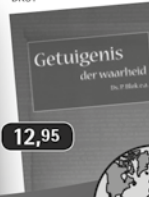
6,25

5,50

9,95

12,95

6,25

BK56

Nijverheidstraat 21, 4143 HN Leerdam • Postbus 168, 4140 AD Leerdam
Telefoon (0345) 61 01 55 • info@gereformeerdebijbelstichting.nl • www.gbs.nl
Giro 1.355.824 t.n.v. penningmeester GBS te Leerdam

gereformeerde
BIJBELSTICHTING

kina
begrafenisverzorging

D.W. Schipper
010-458 31 12
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

- DIVERSE BLOKFLUITEN
- MUZIEKSTANDAARDS
- ROEMEENSE PANFLUITEN

R. MULDER - STAPHORST
06 12 610 628 B.G.G. 0522 253944
**WWW.MULDERMUZIEK
INSTRUMENTEN.NL**

HARKES *Persoonlijke zorg
voor uw begrafenis*
Begravenissen

Telefoon (0172) 21 21 22

Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop

*Wij verzorgen alleen begravenissen
Dag en nacht bereikbaar – overal te ontbieden*

2^e druk
7 preken door **ds. A. Verschuure**

TEN DODE
of
TEN LEVEN

€ **11,90**

Dit boek is te bestellen bij contactpersoon actiecommissie:
A.M. Blik
Oostweg 71
4413 BS Krabbendijke
0113-501282
E-mail : amblik@kliksafe.nl

Netto opbrengst kerkverbouw Geref. Gemeente Krabbendijke

Verkrijgbaar in de boekhandel

Jantine den Uijl, praktijk voor psychosociale hulpverlening en contextuele therapie - Capelle aan den IJssel

- Problemen binnen huwelijk, gezin en/of relatie
- Arbeidsproblemen en burn-out
- Seksueel misbruik en seksverslaving
- Opvoedingsvragen en opvoedondersteuning
- Verlies - en rouwverwerking
- Weinig zelfvertrouwen, laag zelfbeeld en faalangst
- Andere vragen waar u/jij 'mee zit' en over wilt spreken

In het najaar start D.V. een gespreksgroep voor partners van mannen met een (vermoedelijke) seksverslaving.

Hiernaast bieden wij communicatie, vaardigheids - en huwelijkstrainingen in groepsverband.

**Info en aanmelding: www.jantinedenuijl.nl
Telefoon: 06-4385 8508 of 06-1814 3900**

Een presentatie over evangelisatie.
In kerk en op school

- Geestelijke nood in Nederland
- Bijbelse opdracht van evangelisatie
- Evangelisatie op de posten
- Evangelisatie vanuit de gemeenten
- Praktijkvoorbeelden
- Vragenbeantwoording

Voor kerkenraden, verenigingen, commissies of scholen komt onze voorlichter 's avonds of overdag graag langs om een mooie presentatie te laten zien over het evangelisatiewerk in ons land. Informatief, bezinnend en praktisch!

Voor verenigingen: dhr. C.W. van Haften: 0341-253588.
Voor scholen (lesbrief mogelijk): dhr. K. Bel: 06-41938146.

De Saambinder
Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur:
ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:
ds. G.J. van Aalst,
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur: ds. C. Neele

Meditaties aan:
ds. C. Neele,
Egge 28, 3171 DE Poortugaal,
tel. 010-5017707
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:
redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl
Aanlevertijd:
Uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:
Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:
Drukkerij Verloop,
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
tel. 078-6912899, fax 078-6919536
e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen **uiterlijk donderdag** vóór de week van verschijning aangeleverd te zijn.
Rouwadvertenties **uiterlijk maandagmorgen 9 uur**.

Advertenties € 0,95 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Abonnementenadministratie
Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:
Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-
abbonementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 12,00 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 24,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 115,-; USA \$ 115,-.

Correspondentieadres Noord-Amerika:
Mr. A.M. Berman, P.O. Box 20188,
St. Catharines, ON L2M 7W7, Canada
e-mail: purlin@sympatico.ca

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

Word steunpilaar van het jeugdwerk!

“Stel dat de
Zeelandbrug
geen pijlers
zou hebben?”

Laurens Kroon, directeur Jeugdbond

Zo heeft de Jeugdbond uw steun nodig

Jongeren zijn de toekomst van de kerk. De Jeugdbond verbindt daarom graag jongeren aan de kerk waarin de Heere hen een plaats geeft. Maar we slaan als jeugdwerkers graag ook bruggen tussen jongeren onderling, tussen kinderen en hun ouders en andere opvoeders, zoals ambtsdragers. Daarvoor verdiepen we ons in hun leefwereld, geven we *Daniël* uit, organiseren we kampwerk en rusten we jongeren, leidinggevend en opvoeders op allerlei manieren toe. In het besef dat alleen de Heere de brug écht kan slaan.

We zijn dankbaar voor de steun die we hebben ervaren in het achterliggende jaar. Omdat de Jeugdbond verwacht 2011 financieel negatief te moeten afsluiten, vragen we u vrijmoedig om een eindejaarsgift.

**Maak alstublieft uw gift over op rek.nr. 2361133
of geef online op www.jbgg.nl/steunpilaar**

Steunpilaren zijn onmisbaar!

Word voor € 3 per maand Steunpilaar van de Jeugdbond